

Už Kijevo triuškinamos 50 sovietų divizijų

Bolševikams nepavykus iš plieno žiedo prasimušti, jų armijos visiškai krinka. Jau paimta 380.000 belaisvių, sunaikinta ar paimta 570 tankų ir 2.100 patrankų. Į nelaisvę pateko ir 5 armijos vadas

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. IX. 23. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša: Srityje, esančioje į rytus nuo Kijevo, apsupty pajėgų mėginimams išsiveržti pasilikus nesėkmingiems, pastebimas didėjantis priešų pakrikimas. Daugelyje vietų sovietų karininkai ir komisarai bailiai pabėga nuo savo kariuomenės dalinių, rūpindamiesi kiekvienas savo saugumu. Nežiūrint to, jie negalėjo išvengti savo likimo. Ligi šiol belaisvių skaičius šlame mūšyje pasiekė 380.000 žmonių. Yra paimta arba sunaikinta daugiau kaip 570 tankų ir 2.100 patrankų. Šie skaičiai nuolat vis auga. 50 sovietų divizijų gali būti laikomos visiškai sunaikintomis. Belaisvių tarpe yra penktosios rusų armijos vyriausiasis vadas.

Be jau minėtų armijų, šiame laimingame mūšyje labai pasižymėjo ir generolo pulkininko barono von Weichso ir pėstininkų generolo von Stuelpnagelio armijos.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. IX. 23. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Kaip jau buvo pranešta specialiu komunikatu, į rytus nuo Kijevo apsupty pajėgų mėginimams pasiveržti pasilikus nesėkmingiems, pastebimas vis didėjantis priešų pakrikimas. Daugelyje vietų sovietų karininkai ir komisarai bailiai pabėga nuo savo kariuomenės dalinių, rūpindamiesi kiekvienas savo saugumu. Nežiūrint to, jie negalėjo išvengti savo likimo. Ligi šio laiko buvo paimta arba sunaikinta daugiau kaip 570 tankų ir 2.100 patrankų. Šie skaičiai nuolat vis auga. 50 sovietų divizijų gali būti laikomos visiškai sunaikintomis. Belaisvių tarpe yra vyriausiasis penktosios rusų armijos vadas.

Be jau minėtų armijų, šiame laimingame mūšyje labai pasižy-

mėjo ir generolo pulkininko barono von Weichso ir pėstininkų generolo von Stuelpnagelio armijos.

Kovoje prieš sovietų karines jūrų pajėgas ir transporto laivus ir vakar vokiečių karinės oro pajėgos pasiekė didelių laimėjimų.

Smingamieji kovos lėktuvai į pietus nuo Odesos padegė vieną kreiserį, smarkiai pataikė į vieną torpedinį laivą ir į vieną sargybos laivą. Taip pat smingamieji kovos lėktuvai sunaikino devynis 15.000 tonų bendros talpos krovininių laivus. Kronštato srityje karinės oro pajėgos nuskandino vieną kreiserį ir vieną naikintoją. Bombomis buvo pataikyta dar į vieną kreiserį ir du naikintojus. Vienas tanklaivis buvo padegtas. Tolesni sėkmingi oro puolimai buvo nukreipti į karinius įrengimus Leningrade, į priešų geležinkelių linijas aplink Branską ir Charkovą bei Krimę.

Kovoje prieš britų tiekimo laiviniškystę karinės oro pajėgos praėjusią naktį į rytus nuo Humbero žiočių nukandino vieną 8.000 tonų talpos prekybos laivą ir bombardavo Great Yarmoutho uostą.

Gindamiesi nuo priešų oro puolimo, nukreipto į vieną vilkstingę, minogaudžiai numušė keturis britų lėktuvus. Priešo karo veiksmų viršum Vokietijos teritorijos neįvyko nei diena nei naktį.

BERLIN. IX. 23. Prie vakardienos ir šios dienos kariuomenės vadovybės pranešimų DNB papildomai patyrė: Nuostoliai, kurių turėjo sovietų Baltijos jūros laivynas per dvi paskutines dienas prie savo paskutinės Kronštado bazės, buvo labai žymūs. Kadangi prieš kurį laiką į vieną iš dviejų pasenusių karo laivų — „Marata“, o dabar ir į antrą iš tų karo laivų — „Oktiabrskaja Revoliucija“ pataikė bombos, tai abu parengti veikti karo laivai yra su-

žaloti ir jų tinkamumas kovai daug sumažėjo. Visų pirma, krinta į akį tai, kad sovietų karo laivų pasiūlymams vokiečių karo lėktuvų puolimams nebuvo labai stiprus, ir todėl šie labai reikšmingi puolimai iš oro prieš tuos laivus pareikalavo nepaprastai mažų nuostolių. Tas toks smarkus sovietų laivyno Baltijos jūroje susilpnėjimas ir rugsėjo 21 d. kariuomenės va-

dovybės pranešime paminėtas vokiečių karo laivyno vieneto pasiūlymams sustiprinti minų užtvoros juostai iki Suomijos įlankos gilumos, rodo, kad sovietų laivyno Baltijos jūroje likimas, kaip atrodo, išsprendęs Suomijos įlankos viduriniame kampe. Nereikia pamiršti, kad šis Baltijos laivynas sudaro viso sovietų laivyno svarbiausią dalį.

Anglai pagamino pirmąjį tanką Maskvai

Antrojo gal jau ir nereikės...

NEW YORKAS. United Press praneša iš britų sostinės, kad sovietų pasiuntinys Londone Maiskis viename anglų tankų fabrike pakrikštijo pirmąjį Sovietų Sąjungai pagamintą tanką. Pirmasis tankas išleistas su raudonąja vėliava, o karo vežimai pavadinti tokiais vardais, kaip „Karl Marx“, „Lenin“, „Timošenko“ ir „Churchill“. Pasveikindami Maiskį, darbininkai sugiedojo internacionalą ir britų tautos himną „God save the King“.

Vašingtonas ir Pietų Amerikoje varo pikčiausią agitaciją prieš vokiečius

Čilėje buvo suimta visa eilė vokiečių. Išsišokimai prieš vokiečių atstovybių Buenos Airese ir Santiago

BERLIN. Vokiečių spauda vėl svarsto Vašingtono baltųjų rūmų iniciatyvą paskutinėmis savaitėmis prieš vokiečius nukreiptą kurstyjamą Pietų Amerikoje. Išsišokimai prieš vokiečius iš Argentinos persimetė ir į Pietų Amerikos Čilės respubliką. Kaip žinoma, Čilės sostinėje ir provincijoje paskutiniu laiku buvo suimta visa eilė vokiečių. Suėmimai neaplenkė ir Reicho konsularinių atstovų. Berlyno laikraščiai tokį elgesį laiko nesuderinamu su tarptautine teise ir pabrėžia, kad tai prisideda prie ligšiolinių vokiečių persekiojimo metodų iš dolerių imperialistų pusės. Toliau laikraščiai pabrėžia, kad ir Čilėje, panašiai kaip ir kituose kraštuose, prieš vokiečius nukreipti šmeižtai neįrodyti. Priešingai, vienas Santiago tarytojas turėjo pripažinti, kad jokia suimtųjų kaltė nebuvo atrasta.

„Zwölf-Uhr-Blatt“ rašo, jog esanti pažymėtina to jokio saiko nežinančio kurstyto žymė, kad aršiau-

sią agitaciją prieš vokiečius ne-trukdomai varo ir ragina krašto darbininkus kovoti su vokiečiais Čilėje leidžiami bolševikiški laikraščiai, kurie yra apmokami iš Maskvos. Laikraštis konstatuoja: „Čilės vyriausybė visai abejingai žiūri į tą iš Vašingtono inspiruotą kurstyjamą ir atsisako suteikti Čilėje gyvenantiems Reicho piliečiams jiems priderandą globą. Tos kampanijos tikslas yra aiškus: vokiečiai turi būti paskelbti beteisiais, kaip tik tie vokiečiai, kurie savo taikingu darbu labai žymiai prisidėjo prie krašto atstatymo. Tokiai padėčiai esant, yra aišku, baigia laikraštis, kad vokiečių tautos draugiški jausmai čiliečių atžvilgiu atsąla ir užleidžia vietą blogai nuotaikai, kuri ilgai negali neatsillepti ir diplomatiniais santykiams tarp abiejų valstybių“.

BERLIN. Vokiečių spauda skelbia pranešimus apie išsišokimus prieš vokiečių ambasados rūmų Buenos Airese ir Santiago su tokiu DNB komentaru:

Roosevelto taktikai yra būdinga, kad beveik tuo pat metu, kada sukurstytos minios demonstravo prie Argentinos sostinėje esančių vokiečių ambasados rūmų, ir Santiago prie vokiečių konsulato susirinko „demonstrantai“, kurie Čilės tautinės šventės proga iškelta Reicho vėliavą apmėtė akmenimis ir išdaužė kelis langus. Ir kitose vietose buvo nuplėtos italų ir ispanų vėliavos ir išdaužyti langai. Yra būdinga tai, kad iš Maskvos apmokami Čilės bolševikiški laikraščiai garbina Roosevelto kolonos agentus ir ragina jų „pavyzdžiu“ sekti ir kituose miestuose.

Britai jau pradėjo kibti prie Afganistano

ŽENEVA. Kaip matyti iš vienos „Daily Express“ politinio korespondento žinios, Anglija, panašiai kaip anksčiau Iranu, dabar atrodė susirūpinusi Afganistanu. Ir čia ji operuoja pretekstu, kad ten veikia vadinamos vokiečių penktosios kolonos nariai. Korespondentas pažymi, kad angliai Afganistane pradėję prieš tuos žmones „medžioklę“. Esą, britai jau net formaliai pareikalavę vokiečius iš Afganistano išsiusti.

Sovietų Sąjungoje esą didesni, negu bet kuriame ligšioliniame kare.

MASKVOS AUKSAS PLAUKIA Į AMERIKĄ

VASINGTONAS. Finansų ministris Morgentau praneša, kad pastarosiomis dienomis SSSR į Jungtines Valstybes atsuntė aukso už penkis milijonus dolerių. Šiuo aukso bus apmokėta pusė dešimties milijonų dolerių paskolos, kurią Jungtinių Valstybių vyriausybė prieš mėnesį suteikė sovietams, siekdamas palaikyti gabenimą į Sovietų Sąjungą.

DIDELIS SPROGIMAS ANGLIJOJ

Sužeista daug žmonių

NEW YORKAS. Associated Press pranešimu iš Londono, viename šiaurės Anglijos fabrike, kurio vardas nepranešamas, įvyko sprogimas, per kurį daug žmonių sužeista. Ta pati agentūra praneša, kad kiti sprogimai Middlesexse sukėlė kelis didelius gaisrus.

Nuskendo dar vienas Amerikos laivas

Jis plaukė į Angliją ir Islandiją

NEW YORKAS. Jungtinių Valstybių užsienių reikalų ministerijos pranešimas, kad su Panamos vėliava plaukęs, bet Jungtinių Valstybių federalinei laiviniškystės įsai-gai priklausęs prekinis laivas „Pinkstar“ (6.850 tonų talpos), anksčiau buvęs danų prekinis laivas „Lundby“, turis būti nuskandinamas, spaudoje plačiai skelbiamas pagal Roosevelto propagandą karui sukurstyti. Smulkmenų apie to lai-

vo nuskandinimą, kaip nurodo „New York Times“ Vašingtono korespondentas, dar ne urima. „New York Herald Tribune“ Vašingtono korespondentas Fleischeris tu reikalui praneša, kad užsienių reikalų ministerija, kuri žinią apie laivo nuskandinimą gavusi iš laivyno ministerijos, nežinanti, ar laivą „Pinkstar“ nuskandino povandeninis laivas ar lėktuvas.

„Pinkstar“ vežė karo medžiagų į Islandiją, bet turėjo iplaukti ir į Didžiosios Britanijos uostus.

Pasak Fleischerio, ta vieta, kur laivyno ministerijos žiniomis, laivas buvo nuskandinamas, priklausė prie vadinamųjų Jungtinių Valstybių gynimosi vandenų. Ji yra taip pat Vokietijos paskelbtoje blokados zonoje.

Vašingtone raunamasi plaukus

Amerikos spauda nagrinėja blogą Sov. S-gos padėtį

NEW YORKAS. IX. 23. Spauda tebeskiria savo dėmesį kovoms Rytuose. Laikraščiai nurodo sunkią sovietų kariuomenės padėtį. „New York Herald Tribune“ rašo, jog esą apgailėtina, kad tiek Anglija, tiek Jungtinės Valstybės netekia Sovietų Sąjungai visiškos pagalbos ir kad daug savųjų pradėjo nenaudingai. Dabar, kada žinios iš Sovietų Sąjungos yra blogos, Vašingtone raunamasi plaukus nuo galvos ir išskoma kelių pristatyti sovietams tankus, lėktuvus, patrankas ir pan. Tačiau laikraštis konstatuoja, jog tai šiandien yra daug sunkiau, negu prieš kelias savaites. Laikraštis pabrėžia pavojingą padėtį, kurioje teks atsidurti, kai Sovietų Sąjun-

ga subyrės. Trys mėnesiai praėję nenaudingai.

„New York Daily News“ pabrėžia, jog Rooseveltas pasižadėjęs Anglijai sunaikinti Vokietiją. Tačiau laikraštis atkreipia dėmesį į tai, kad tai gali įvykti, tik žygiuojant į Berlyną. Tokiam bandymui Jungtinės Valstybės turėtų paaukoti ne mažiau, kaip 4 milijonus karvių. Tačiau ir tuomet dar nebūtų jokios garantijos, kad tas žygis pavyks. Todėl, baigia laikraštis, geriau yra Jungtinių Valstybėms, kad jos galvotų vien tik apie savo saugumą ir nu minties pasiųsti į Europą savo ekspedicinį korpusą atsakyti.

ZAGREBE NUTEISTA MIRTI 50 ŽYDŲ IR KOMUNISTŲ
ZAGREBAS. Kroatų vidaus rei-

kalų ministerija praneša, kad, kaip dvasiniai pasikėsinimo prieš Zagrebo telefono centrinę ir komunistinės propagandos kurstytojus, rugsėjo 19 d. Zagrebo karo lauko teismas nutiesė mirtį 50 žydų ir komunistų, kurie yra sušaudyti. Toliau oficialiai pranešama, kad Zagrebo karo lanko teismas nutiesė mirtį vieną musulmoną ūkininką ir vieną kroatą staliaus mokinių, kurie nužudė ir apiplėšė serbus. Sprendimas jau įvykdytas.

BERNAS. Tarp Berno ir Thuno prie Kleseno kaimo, esant tirštoms migloms, greitasis rakinys susidūrė su keleviniu traukiniu. Ligšiolinėmis žiniomis, septyni ar aštuoni žmonės buvo užmušti ir 15—20 sunkiai sužeista.

Dosnios vokiečių katalikų aukos Lietuvos bažnyčioms

BERLIN. Surengtoji per paskutiniasias keturias savaites Vokietijos katalikų parapijose rinkliava Lietuvos srities katalikų bažnyčios naudai davė nuostabiai gerų rezultatų. Pavyko pakrauti mažne pusantro vagono vertingais kryžiais, monstracijomis, taurėmis ir kitokiais apeigų reikmenimis. Manoma, kad šios aukos bus perduotos lietuvių dvasininkams Kaune

ateinančios savaitės pabaigoje. Antrą kartą vienų metų būvyje Vokietijos katalikų bažnyčia su pasišventimu prisidėjo prie pašalinimo nuostolių, kuriuos Europoje padarė bolševizmas. Kaip žinoma, Ispanijos katalikų bažnyčia plačiai suorganizuotos Vokietijos katalikų rinkliavos dėka taip pat buvo suteiktas galimumas tinkamiau pa- puošti daugelį savo bažnyčių.

Žinios iš Rytų fronto

BERLIN, IX. 23. Kaip DNB patiria, Leningrado srityje vokiečių aviacija panaudojo stiprias kovos lėktuvų ir nikintuvų jėgas paremti žemės paviršiaus veiksmams. Be a.vangos puolant, sovietų artilerijos ir pėstininkų pozicijos buvo apmėtytos daugybe bombų. Be pailovos puldami, kiti vokiečių lėktuvai, skrisdami ties žeme, apšaudė bolševikų kulkosvaizdžius. Bolševikų kariuomenės tankiniai ir transporto voros buvo išsklaidytos, išmuštos didelės bombų duobės eilėje plentų ir nutrauktos geležinkelių linijos. Bombomis buvo pakartotinai apmėtyti tiekimo įrengimų kanaliniai taikiniai Leningrade.

BERLIN, IX. 23. Rugsėjo 22 d. būvyje Poltavos srityje sovietai mėgino smarkiais priešpuoliais sulaukyti tolesnį vokiečių kariuomenės dalinių žyglavimą pirmyn. Savo puolimus jie rėmė artilerija, tankais ir vienu šarvuotuojų traukiniu. Visi tie sovietų puolimai buvo atmušti, padarant jiems didelių nuostolių. Per tas kovas vokiečių kariuomenės daliniai sunaikino 30 sovietų tankų.

BERLIN, IX. 23. Kaip DNB patiria, vokiečių kovos lėktuvai rugsėjo 22 d. keliose vietose puolė dar tebesančią Ezelio saloje sovietų kariuomenės dalinius. Bombomis buvo sėkmingai pataikyta artilerijos pozicijos ir bunkerius. Bolševikams buvo padaryta didelių nuostolių užmuštais ir sužeistais.

BERLIN, IX. 23. DNB patyrė, kad ir rugsėjo 22 d. per sėkmingą kovą dėl Leningrado sustiprinimų įrengimų pasiekė naujų teritorinių laimėjimų. Įvairiose vietose veliui mėgino sovietai priešpuoliais, kuriuos rėmė artilerija ir šarvuočiai, sulaukyti vokiečių kariuomenės dalinių veržimąsi pirmyn. Per tuos puolimus, be kita ko, bolševikams nepavyko septynių sunkiųjų tankų, kurių visi buvo 52 tonų svorio.

Apie italų žygį į Gibraltarą

Gibraltaras buvo laikomas kaip neužpuolama iš jūros tvirtovė

BERLIN. Italų laivų puolimą Gibraltaro karo uosto Berlyno spauda apibūdina kaip vieną gražiausių laimėjimų ir draslausių italų karo laivyno smūgių nuo karo pradžios. Be grynai materialinių pasekmių, laikraščiai, visų pirma, pabrėžia sunkų moralinį smūgį, kuris suduotas šiuo drąsiu puolimu anglams, nes

pirmą kartą šiame kare laikoma negalima pulsti Gibraltaro tvirtovė buvo pulta ne iš oro, bet iš jūros.

Visi laikraščiai pabrėžia, kad ne pirmą kartą įrodomas italų puolamųjų laivų drasumas Viduržemio jūros kare ir nurodo į pirmą šių mažų vienetų puolimą, nukreiptą prieš anglų karo laivus Sudos įlankoje ir į antrą prasiveržimą į visomis modernaus gynimosi meno priemonėmis apsaugotą Maltos uostą. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ rašo: „Sėkmingas smarkiai įtvirtinto Gibraltaro karo uosto puolimas yra ypač didvyriškas lai-

mėjimas ir reiškia sunkų smūgį saugumui tvirtovės, kurios apsaugoje s.ovi britų laivai. Toli nuo savo bazių puolamieji laivai atliko veiksmą, kuris davė geriausius vaisius. Vokiečių tauta stebisi drąsiu žygiu ir kartu su italų tauta didžiuojasi pulkia mažų sąjunginio italų karo laivyno vienetų kovos dvasia“. Laikraštis „Berliner Boersenzeitung“ ši jūrų kavalerijos smūgi Gibraltaru lygina su neužmiršiamu vokiečių povandeninių laivų didvyriškumu prieš Scapa Flow ir pareiškia: „Italų puolamųjų laivų laimėjimas yra tokį pat draugišką atgarsį vokiečių tautoje, kaip ir italų tautoje, kuri savo sąjungininkai už tokius drąsius ir pavyzdingus kovotojus, kaip šie puolamųjų laivų vyrų, siunčia savo nuostūnėdžiausius linkėjimus“. Laikraštis „Voelkischer Beobachter“ pareiškia, kad drąsus italų puolamųjų laivų puolimai, nukreipti į Sudos įlanką ir Maltos uostą, dabar yra apvainikuoti tokiais žygiu, kuris prašoka bet kurį pagyrimą. Italų puo-

lamųjų laivų prasiveržimas iki tolmo Gibraltaro, rašo laikraštis, yra šaunus italų karo laivyno žygis. Šiuo būdu Italija duoda geriausią atsakymą į niekšiška mėly kampagniją, kurią dabar vėję pradėjo anglų saksų propaganda, norėdama viešumos susidomėjimą nukreipti nuo ašies valstybių pergalių“.

ROMA. Drasus italų karo laivyno puolamojo karo priemonių prasiveržimas į Gibraltaro uostą yra svarbiausioji Romos rytinės spaudos tema. Laikraščiai iškelia šitokio puolimo prieš geriausiai apsaugotą anglų tvirtovę sunkumus. Italų laivynas dar kartą įrodė savo jūrėlių kovos dvasia, pasiaukojimą ir pasiryžimą. „Smūgis Gibraltaru“, rašo „Popolo di Roma“, kuriame anglų laivynas yra savo namuose, savo didžiausioje tvirtovėje, yra dar vienas pagrindinis įnašas į šiuo metu dirbamą darbą“. „Messaggero“ konstatuoja, kad greita materialinių nuostolių šis žygis taip pat ypač sumažina šio priešo uosto saugumą.

Vokietijos stačiatikių bažnyčios galvos lais-kas tikintiesiems

BERLIN. Berlyno ir Vokietijos stačiatikių bažnyčios galva Serafimas ganytojiškame laiške kviečia Vokietijos stačiatikių bažnyčios narius kovoti prieš bedieviškus budačius ir prievartautojus, įsikūrusius Maskvoje, Kremliuje ir platinančius iš šios senos šventovės bolševizmo nuodus, kurie griauna visus religinius, dvasinius, moralinius, kultūrinius ir teisinius valstybės, tautos, visuomenės ir šeimos pagrindus. Jis dėkoja Dievui, kad jis išklauso nuolatines maldas ir išvaduoja brangią ir krauju apšlakstytą tėvynę iš šėtoniškos bedievių valdžios. Jis primuma visiems tikintiesiems, kurie „per ilgus metus kentėjo fizines ir moralines kančias, sėdėjo bolševikų kalėjimuose, ištrėmė patyrė neteisingumą, skurdą, badą ir kitas begalines kančias, kad greit patektės Velykų ryto saulė“. Baigiama jame žodyje Vokietijos stačiatikių bažnyčios galva laimina visus naujojo priešbolševikinio fronto kovotojus.

MIUNCHENE PALAIDOTAS GEN. VON SCHOPERTAS

MIUNCHENAS, IX. 23. Šiandien Miunchene valstybės lėšomis buvo palaidotas neseniai Rytų fronte žuvęs generolas pulkininkas riteris von Schobertas. Laidojimo išklmėse dalyvavo daug vadovaujančių kariuomenės ir partijos atstovų.

PRAILGINTA INDIJOS VICEKARALIAUS KADENCIJA

AMSTERDAMAS. Anglų informacijų tarnybos žiniomis, Indijos vicekaralius ir generalinis gubernatorius lordas Lintlithgowas savo pareigas eis iki 1943 m. balandžio mėn. Tai reiškia, kad lordas Lintlithgowas šias pareigas eis septynerius metus vietoje anksčiau numatytų penkerių metų.

Rooseveltas tarėsi su partijų vadais

NEW YORKAS. „New York Times“ praneša iš Vašingtono, kad partijų vadai per vakar įvykusį pasitarimą su Rooseveltu susitarė pritarti biudžeto papildymui 100 milijonų dolerių suma gynimosi tikslams. Netrukus po to, praneša laikraštis toliau, Rooseveltas pateikė kongresui pasiūlymą, kuriuo numatoma gynimosi tikslams papildomai paskirti 150 milijonų dolerių, tame skaičiuje 121 milijoną dolerių laivyno artilerijai.

VASINGTONAS. Respublikonų atslovas Fishas pranešė, jog jis dar šią savaitę pasiūlys atstovų rū-

mams, kad Jungtinių Valstybių vyriausybė paskelbų Vokietijai karą. Fishas pareiškė, kad jis tuo šį pagrindinį klausimą pateiks Jungtinių Valstybių tautos debatams. Jis esąs įsitikinęs, kad federalinis kongresas santiago 2 prieš 1 karo paskelbimą atmes. Toks balsų santykis parodys Jungtinių Valstybių gyventojų nuotauką. Fishas pabrėžė, kad jis yra pasiryžęs klausimą pateikti plenumui, jei nutarimas nebus išspręstas atstovų rūmų užsienių reikalų komisijoje.

AMSTERDAMAS. Oficialiomis anglų vyriausybės paskelbtomis

žiniomis, Indų „nepaklusnumo“ sąjūdžio eigoje iki šiol Indijoje sulmita 12.129 žmonės. Sulmtųjų tarpe yra 28 buvę indų ministrai ir 290 įvairių provincijos parlamentų atstovų.

TEHERANAS. Pars praneša, kad Irano vyriausybė atšauks savo diplomatinus atstovus iš Vokietijos, Italijos ir Rumunijos.

SANHAJUS. Batavijos radijas olandų kalba pranešė, kad rytinėje Javos dalyje pradėjo veikti du nauji krateriai. Gyventojai yra labai susirūpinę dėl ugniakalnių išsiveržimo pavojaus.

IR JUOS IŠVEŽĖ!

— Kodel Birutė taip ilgai neatėna? O, Dieve, nejaugi ir juos jau išvežė?
I motinos baimingus klausimus niekas neat'ako. Dukterys ir jaunas vaikinai sėdi prie stalo ir valgė vakarienę.
— Gerai, kad tu, Alyte, parvažlavai! Aš jau visai galvos būčiau netekusi!... O kaip ten, Vilniuje?...
— Tas pat, mama. Beveik prie kiekvienų vartų stovi sunkvežimis. Pilnos gatvės verkiandų žmonių. Mačiau sunkvežimiję du senukus. Balti baltutėliai, kaip obelys!... Ir už ką gi juos?...
— Kapų tyla.
Po valandėlės motina sako:
— Uždaryk langines, Irute! Man taip neramu!...
— Mama, aš bijau!
— Aš uždarysiu, — pasiūlo vaikinai ir išėina.
— Viešnią atvedžiau! — po valandėlės pasigirsta jo balsas iš priekambario.
— Birutė! — sušunka visos trys, pamąčiusios įeinant lauktąja.
Jos sveikinasi, bučiuojasi, tartum Birutė iš už jūrų marių būtų grįžusi. Laimingos!
Tuo tarpu vaikinai įneša jos lagaminą ir pastato prie indaų.
— Viktoras dar dirba? — klausia motina. — O kam tą lagaminą atsinešai?
— Dirba. Sakė, vėliau ateis. Atnešiau geriausias drabužius. Dėl viso ko!...
Šie jos žodžiai vėl apniukia visu jau beprasitęsiančius veidus.
— Ar buvai pas mane? — klausia Irena seserį. — Aš su Stasiu buvau išėjusi į stotį Alytės pasitikti.
— Buvau, Su lagaminu. Maniau, padėsi atnešti... Man rodos, visu keliu mane du vyrų sekė. Kiek prisigąsdinau! Vis galvojau — prieš ir paklaus: „O kur jūs nakčiai su lagaminu keliaujate?“ Tai nuometu į griovį lagamina, paeinu ir dairausi. Jų niekur nematyti. Sugrįžtu, pasiilimo lagaminą, o po valandėlės — žiūriu, jie vėl paskui mane eina. Oi, kaip privargau!...
— Sėsk, — siūlo motina. — Gal valgyti nori?
— Ne, — atsako sėsdama Birutė ir, prisiminusi sūnų, klausia: — O kur Edutis?
— Jau miega mano vaikaitis... Kad tik Viktoras greičiau ateitų!... Visi būtume kartu!... O man taip neramu!... Kiek žmonių šiandien verkia!...

KAZYS PAPEČKYŠ

Stasys išėina į nedidelį koridorių ir pro siaurą durų langelį žiūri ir tamsią naktį. Akiratyje, prie mėlyno pavasario dangaus skliauto pripildyta juoda miškingo Nemuno kranto iškarpa, prieš ją, ant lygumos, išmėtytos sunkiai žiūrimos sodybos, o tarp jų patiesta balta plento juosta. Ant jos — jokios dėmelės: nieks neina, nieks nevažiuoja. Tik ten toli, kairėje, pulkas mirgančių šviesų: tai Kauno žiburiai šoka mirties šoki.
— Ponia Birute, eikit šen! Netoli plento matyti tartum stovinčio žmogaus šešėlis. Toks didelis! Gal tai jūsų vyras!
Ibėga Birutė, o paskui ją ir kitos moterys. Jos ilgai žiūri, prikišusios galvas prie siauro langelio. Pagaliau Birutė sako:
— A—a, tai ažuoliukas! Jūs apsirikote. Aš jį vis užmirštu. Anksčiau ir mane jis dažnai apgaudavo.
Nusivylė visi grįžta į valgomąjį.
Pamažu, labai pamažu slenka varginančios laukimo valandos, minutės, sekundės. Neužsimegza jokia ilgesnė kalba. Bendras laukimas tampa nepakellamas.
— Laikas gulti! Jau dvylikta! — sako motina ir, paėmusi ant sienos kabojusią žibalinę lempą, eina į miegamąjį.
Visi, nė žodžio nepratarę, išsiskirsto. Jų laukia šiltos lovos, kur jie praleis tylią, bet neramią nemigo naktį.
Vėsu sekmedienio rytą kartu su Viktoru į mažąjį namelį ir jo gyventojų širdis ateina ramybė ir džiaugsmas.
Prie pusryčių stalo visi sėda giedriais veidais.
— Ar šiandien irgi veža? — klausia uošvė ženta.
— Iš pat ryto, — atsako žentas.
Jis visados nedaug kalba, o šiandien dar mažiau.
— Viktorai, ar pas jus iš banko nieko neišvežė? — klausia žmona, ant kelių laikydama ir valgidindama mažąjį sūnų.
— Keturis, — atsako vyras.
Visi tylėdami valgo, tik mažasis Eduardas nuolat kartoja:
— Mama, Edutis pats valgys! Mamute, pats!...
Ir vis nori iš mamytės rankų paimti arbatos puoduką. Mamytė iš karto nekreipia dėmesio, bet paskui atiduoda jam puoduką.
Po pusryčių Viktoras dviračiu pavėžina savo sūnų, pakalba su Stasiu

ir, užlipęs ant aukšto, paruošia didelį ryšulį lašinių.
Uošvė, pamačiusi ryšulį, baimingai balsu klausia:
— Iš tikrujų, ženteli, ką tu čia dabar?...
Ji nedrįsta baigti sakinio. Ji ir pagaltoti bijo, kad jos dukterį, žentą ir anūką gali išvežti. Išvežti kažkur toli: gal į Kazachstaną, gal į Sibirą, kur nei pėsčias nenuėisi, nei važiuotas nenuvažiuosi.
O žentas aiškiai, nedviprasmiškai sako:
— Jeigu jie ir toliau taip sius, tai per savaitę Lietuvoje nė vieno žmogaus neliks!
Ir ima apsiausta, skrybėlę: ruošiasi išėiti.
— Viktorai, kur tu eini? — klausia žmona.
— Pas tėvus, o paskui į Kauną. Ketvirtą valandą turiu būti tarnyboje.
Nors pietų pavalgytum, — mėgina jį perkalbėti uošvė.
— Mieste pavalgysiu.
— Tik grįžk. Kai tik baigsi darbą, grįžk, prašo žmona. — Kaune nenukalk!
— Grįžiu, — atsako ir išėina.
Ir grįžo. Per greit grįžo. Ne po darbo. Ir ne vienas.
Visi, susėdę aplink stalą, ramiai valgo pietus, o jis pravertia duris ir pasikeitusiu balsu taria:
— Svečią atvedžiau!
Paskui jį į kambarį įeina uniformuotas enkavudistas ir du jo palydovai, civiliai.
Valgantiems iš rankų iškrinta šaukštai. Jų veidai išbala: tartum pirmasis sniegas juos apdengia.
— Kur šautuvas? — griežtu balsu rutiškai paklausia enkavudistas, napoloniškai ant krūtinės padėdamas ranką ir kairę koją atmesdamas pirmyn.
— Koks šautuvas? — klausia motina. — O, Dieve, ko jis iš mūsų nori?
Ir ji, prieš pravirkdama balsu, apsidairo aplink: kaip sugautas žvėrelis, ieškodamas pagalbos.
— Atiduokite šautuvą! — pakartoja enkavudistas.
Ieškokit! Imkit, ką tik norit! Pas mus nėra jokio šautuvo! — atsako raudodama motina.
Irena neišlaiko plūstančių asarų ir balsu pravirksta. Ir Birutė, spausdama prie krūtinės sūnų, pradeda vaiuoti.
— Šautuvo mes paieškosim Kaune, jo bute, — sako enkavudistas. — O dabar renkitės. Mes neturime laiko.
Visi pašoka nuo stalo. Kaip arkliai, gavę skaudžiu rimbū.
— Ar visiems renėtis? — klausia

motina, priedama prie enkavudisto.
— Tik jiems! — atsako enkavudistas ir parodo Viktorą ir Birutę.
— O, Dieve, už ką?... Kur jūs juos vešite?... Mirti?... — rauda motina.
— Mes juos tik į kaimyninę respubliką perkelsim, — aiškina enkavudisto palydovas. — Ten bus lietuvių kolonija. Jie ten turės savo teatrą, savo laikraščius. Galėsite jiems laisvą rašyti, o vėliau — ir nuvažiuoti.
— Ai, nekalkbėkite! — pertraukia jį motina. — Jūs juos į Sibirą išvešite! Bent anūką man palikite! Jis ten sušals, badu numirs!...
— Mama, — staiga įsikiša Irena. — Jie jo neves. Juk jis mano sūnus. Ir jį paima Eduardą ant rankų.
— Nevaizdink! Tai ne tavo sūnus! — pro dantis košia žodžius enkavudistas.
— Imkite mane vieton jo! — prišoka prie enkavudisto Alytė, visa laiką stovėjusi nuošaliai.
Šį pasiaukojimą enkavudistas šturksčiai išjuokia:
— Kal reikės, mes tave kitą kartą paimsim!
— Palikite jį! — prašosi ir tėvas. Kūdikio jums nėra ko bijoti!
Ir jo skruostais nurieda dvi karštos blizgancios asaros.
— Bolševikai nieka nebijo! — atkerta enkavudistas. — O kūdikio be tėvų nepaliksim!
— Jūs iš manęs, vargšės našlės, atimate geriausią mano dukterį. Palikite mano senatvės džiaugsmui bent anūką, — maldauja motina. — Argi jūs neturite širdies?
Ir ji paima enkavudisto ranką, glamonėja ją, lenkiaisi pabučiuoti.
— Mama, — sušunka Alytė, atitraukdama motiną nuo enkavudisto, — mama, nesizemink prieš bolševikus! Juk matai, kad jie neturi širdies, kraugeriai!
— Užteks vaidinimų! Čia ne teatras! — sušunka antrasis palydovas, žydas. — Renkitės! O ne — tai nuogus išvešim!
Visa šeima raudodama sujunda: bėgioja po kambarį, renka drabužius, maistą ir smulkius namų apyvokos daiktus. Enkavudistas ir jo palydovai prižiūri.
Ne, ne visa šeima bėgioja. Alytė stovi prie valgių apkrauto stalo, ramiai, kaip statula. Stasys stovi šalia jos, kramto lūpas ir žiūri į viduryje kambario numestą plaktuką. Prieš pietus tuo plaktuku žaidė mažasis Eduardas. Daugiau jis jau nežais!...
Stasį paima pagunda pasilenkti, pakelti plaktuką ir... smogti...
O po to?... Jie trys... Nušaus!... Vietoje!... Kaip šunį!...
Ir Stasys smarkiu kojos spyriu pasiunčia plaktuką po indaują.
Pasigirsta trumpas ir duslus pok-

telėjimas, o po jo — skardus Alytės balsas:
— Aš juos pasmaugsiu!
Ji, šešiolikos metų mėlynakė, kasdien į gimnazijąėjusi su Vytaim palto atlape, o dabar neparodžiusi dar nė vienos asaros, staiga užsidega, kaip ugnis. Iškėlusį sugniaužtas kumštis, ji puola į gretimą kambarį. Stasys vos spėja ją sulaukyti.
— Ką tu darai? Pražudysi save ir savuosius!
— Ir juos pražudysiu! Ir juos pražudysiu!...
— Alyte, būk protinga! Pagalvok! Jie trys! Visi trys ginkluoti! O mes?...
Stasys įtikinėja ją, nerimstančią, virpančią, degančią kerštu, ir tvirtai laiko savo rankose.
— Aš jiems vis tiek nedovanosiu! Aš jiems vistiek atkeršysiu! — šnabžda ji dusliu balsu, pamažu apriimdama.
O tuo tarpu iš gretimio kambario, kur kraunami lagaminai, girdėti mažojo Eduardo, visados taip mėgusio kareivius, graudus balselis:
— Kalkėvelis negelas! Mamytė velkia! Bobutė velkia! Teta velkia! Kalkėvelis negelas!...
Kareivių jis laiko uniformuotą enkavudistą, kuris visą laiką ragina greičiau susitvarkyti ir eiti.
Pagaliau trys lagaminai, paskubomis prikrauti visokio smulkaus turto, užrakinami ir pastatomi į pašalį.
Išvežamieji apsirėngia, su visais iš eilės atsiveikina, atsibučiuoja. Stasys, Irena ir Alytė paima lagaminus. Visi išėina.
Nuo mažojo namelio į plentą slenka mažutė, liūdna eiseną.
Ant plento laukia automobilis. Tas pats automobilis, kuriuo Viktoras kas vakaras važiuodavo iš krautuvį ir kooperatyvų paimti dienos uždarbio.
Šią eiseną stebi kiemą išbėgę kaimynų vaikai ir pro langus iškišę išgašdintus veidus patys kaimynai.
Prie automobilio eiseną sustoja. Išvežamieji įsėda. Pasiliekantieji jiems paduoda lagaminus. Motina paskutinį kartą pabučiuoja anūką ir pasodina jį dukteriai ant kelio.
Išėda ir enkavudistas su abiem savo palydovais. Vos vos sutelpa.
Motina kryžiaus ženklų palaimina automobilį. Birutė persižegnoja. Automobilis piktai suzurgia ir pašokęs nuvažiuoja Kauno link.
Pasilikusieji stovi, kaip į žemę įkasti, ant plento ir žiūri į tolstantį automobilį. Jų akių kampuose užbliga blizga sustingusios asaros.
Kai pilkas dulkių debesų automobilis visiškai uždengia, motina delnais suspaudžia smilkinus ir suklika:
— O, Viešpatie!... Ir juos išvežė!...

Im Feuer der Deutschen zusammengebrochen

Wie DNB von sachverständiger Seite erfährt, sind unter gewaltigen Verlusten an Menschen und Kriegsgerät bolschewistische Vorstöße weit ostwärts Smolensk in deutschem Feuer zusammengebrochen.

Die Bolschewisten sind buchstäblich über die Leichen der Gefallenen in das deutsche Feuer hineingestürzt. Überall sind sie zurückgeschlagen worden.

In Kiew wieder normales Leben

Wie DNB von gut unterrichteter Seite erfährt, bietet die Stadt Kiew trotz der seit Wochen vorbereiteten und teilweise von den Sowjets durchgeführten Sprengungen in Wirtschafts- und Versorgungsbetrieben schon wieder das Bild eines normalen Lebens.

Völkerrechtswidriges Verhalten gegen die Deutschen in Chile

Die Deutschen sollen für vogelfrei erklärt werden

Berlin, 23. September. Die deutsche Presse befasst sich erneut mit der auf Veranlassung des Welles Hauses in Washington seit Wochen geschürten deutschen Hetze in der Provinz Chile in der letzten Argentinien auf die südamerikanische Republik Chile übergreift.

„Es ist kennzeichnend für die Masslosigkeit der Hetze, schreibt „Zwölf-Uhr-Blatt“, dass ausgerechnet eine Bolschewistenzeitung in Chile, die von Moskau bezahlt wird, den wüsten Agitationsrummel ungehindert gegen die Deutschen führen und die Arbeiter des Landes gegen die Deutschen zum Kampfe auffordern kann.

Staatsbegräbnis für von Schoberl

München, 23. September. Für den kürzlich an der Ostfront gefallenen Generaloberst Ritter von Schoberl fand heute in München ein Staatsbegräbnis statt, an dem zahlreiche führende Vertreter der Wehrmacht und der Partei teilnahmen.

König Michael zum Tode von Schoberl

Bukarest, 23. September. König Michael hat anlässlich des Heldentodes des Generalobersten

Bereits 380.000 Gefangene in der grössten Umzingelungsschlacht

50 sowjetische Divisionen können bisher als vernichtet gelten

Aus dem Führerhauptquartier, 23. September.

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Nachdem die Ausbruchversuche der im Raume ostwärts Kiew zusammengedrängten Kräfte erfolglos blieben, machen sich, wie durch Sondermeldung bekanntgegeben, zunehmende Auflösungserscheinungen des Feindes bemerkbar.

Ausser den bereits genannten Armeen sind an dem glücklichen Verlauf der Schlacht auch die Armeen des Generaloberst Freiherr von Weichs und des Generals der Infanterie von Stülpnagel hervorragend beteiligt.

Sturzkampfflugzeuge warfen südlich Odessa einen Kreuzer in Brand, trafen ein Torpedoboot und ein Vorpostenboot schwer und zerstörten 9 Frachter mit zusammen 15.000 BRT.

Kronstadt, erlitt, waren bedeutend. Da vor einiger Zeit erst das eine der beiden veralteten Schlachtschiffe „Marat“, diesmal auch das andere Schlachtschiff „Oktober-Revolution“ durch Bomben getroffen wurde, sind die beiden einzigen fahrbereiten Schlachtschiffe damit in ihrer Leistungsfähigkeit stark beeinträchtigt.

Ritter von Schoberl in einem Telegramm an den Führer der deutschen Wehrmacht sein tiefgefühltes Beileid ausgedrückt.

Der Führer dankte in einem Antworttelegramm dem König für die übermittelte Anteilnahme.

Im Kampf gegen die britische Versorgungsschiffahrt versenkte die Luftwaffe in der letzten Nacht ostwärts der Humbermündung ein Handelsschiff von 8.000 BRT und bombardierte den Hafen von Great Yarmouth.

Berlin, 23. September. Ergänzend wird zum gestrigen und heutigen Wermachtsbericht DNB mitgeteilt: Die Verluste, die die Ostseeflotte der Sowjets in den beiden letzten Tagen im Raume um ihren letzten Stützpunkt,

ROM, 23. September.

Das Hauptquartier der Wehrmacht gibt bekannt: Während der vergangenen Nacht wurden die Luftstützpunkte von Miceba und Halfar erneut mit Erfolg von unseren Flugzeugen bombardiert.

England hat noch immer nichts dazugelernt

Die unter deutschem Schutz stehenden Völker sollen mit verlogenen Propagandamethoden abermals gegen das Reich aufgehetzt werden

Berlin, 23. September. Zu dem Auftrag Churchills an den englischen Minister für Wirtschaftskriegführung, Dalton, zusammen mit dem Aussenminister und dem Informationsminister für die notwendige Propaganda in Feindesland und in den vom Feind besetzten Ländern zu sorgen, stellt „Deutsche Diplomatisch-Politische Korrespondenz“ fest, dass weder das Programm noch das Grundsätzliche neu ist.

ker, auf die jetzt, diesmal in engster Zusammenarbeit mit dem Bolschewismus, eine aufrührerische Propaganda losgelassen wird, sind just die Gleichen, die -teils mit, teils ohne Erfolg- bereits objekte der englischen Kriegsausweitungspolitik gewesen sind.

zusammen mit dem Bolschewismus geführte Agitation das weitere tun werde. „Schon jetzt ist das Verhalten jener demokratischen Menschenfreunde jedesmal vernehmbar, so oft irgendwo Zeichen von Unruhen in Erscheinung treten“.

Englands Ziel, Unruhe stiften

Zur Zeit ist Churchill dabei, türkisch-bulgarische Zwischenfälle zu provozieren

Berlin, 23. September. Der Wirrwarr von Nachrichten, Gerüchten und Behauptungen über angebliche Versuche der Achsenmächte, mit bulgarischer Hilfe Kriegsschiffe durch die Dardanellen gelangen zu lassen, wird in Berlin erneut als ein gegen die Türkei gerichtetes Störungsmanöver bezeichnet.

densten Variationen behandelt wurde. Die Annahme, dass durch bestimmte Handlungen irgendwelche türkisch-bulgarischen Zwischenfälle provoziert werden sollten, ist deshalb, wie man heute andeutet, keineswegs von der Hand zu weisen.

„Aha! Ja nachher! Muss ja jedes Ding seines haben, wo's herkimmt!“ Und damit war das Gespräch zu Ende. Dem Bergerbäck aber liess es keine Ruhe. Was so ein Städter, der nicht einmal Brot backen konnte, mit seinem Glas Wein vollbrachte, das musste er doch auch können.

In das gleiche Kapitel möchte man hier auch die Verlautbarungen über die Tätigkeit von „Fallschirmabspringern“ in Bulgarien verweisen.

Vulkanätigkeit in Ostjava

Schanghai, 23. September. Radio Batavia teilte in holländischer Sprache mit, dass in Ostjava schon 2 neue Krater in Tätigkeit getreten sind.

Nationalsozialismus hat die christliche Kultur gerettet

Innenminister San Macca erklärte anlässlich der Einweihung einer Kirche in der Gemeinde Marinkova, dass die Slowakei, von niemand gezwungen, aus eigenem Willen und Entschluss in die antibolschewistische Front eingetreten sei und nun an der Seite des deutschen Heeres kämpfe.

Frei erfunden!

Berlin, 23. September. Die von einer jüdischen Nachrichtagentur in London verbreitete Version, dass der deutsche Botschafter in Paris, Abetz, von seinem Posten aberufen worden sei, wird an zuständiger Stelle als frei erfunden bezeichnet.

Zwischen Bern und Thun stiessen bei dem Dorfe Kiesen im Nebel ein Schnellzug und ein Personenzug zusammen.

Simbacher Geschichte

Vorigen Sommer traf unter unseren wenigen Fremden auch ein Komponist aus München ein, der meinen Rat erbat, wo er für vier Wochen am besten untergebracht wäre.

Kremlius

Laikraštinių Gerhard Thimm įspūdžių pluoštas

Daug yra Kremlių. Nižni Novgorode, Novgorode, Astrachanė, Kazanė ir dar kitur. Patsai vardas reiškia miesto tvirtovę ir, atrod, bus kilęs iš totorių žodyno. Aiškiau išsireiškus, Kremliaus, kaip statinio, savitumas yra tas, kad nuo jo galima plačiau žvilgtelti į apylinkes, taip toli, kaip siekia žvilgsnis, nukreiptas į beribes stepes.

Panašiai dvyliktmėje šimtmečių buvo pastatytas ir Maskvos Kremlius, kurio vieta parinkta ant keturiasdešimt metrų nuo Maskvos upės išsiviosios kalvos. Prie Jono III išaugo penkiakampis, du kilometru ištiesęs statinys, apsuptas didžiulio mūro, kurio viduje pridygo eilė pastatų, bažnyčių, gyvenamųjų namų ir kareivinių. Aplink Kremlių pradėjo telktis gyvenvietės, statėsi namus ir lindo gilyn į aplink augusį mišką, iš kurio dažnai mėgdavo puldinėti totorial. Apisaugojimai nuo panašių puolimų, buvo pastatyti Borovickio vartai, nusitęsę iki Kremliaus sienų.

Per šiuos vartus 1812 m. į Kremlių įžengė Napoleonas. Čia ir mums pirmą kartą atsivėrė didingieji Kremliaus vartai, kal, gave leidimą, turėjom progą apžvelgti šią niūrę tvirtovę ir dalyvauti Sovietų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos posėdyje. Šia reta proga diplomatams ir užsienio laikraštiniams buvo leista pamatyti tik dalį Kremliaus statinių. Užsienietį kiekvienam žingsnyje dabojo budri GPU valdininko akis.

Baltai dekoruoti salė, kurioje kadaise buvo karūnuojami carai, laikraštiniams iš savo vietos galėjo gerai stebėti sovietų galingųjų įžengimą, kurie susitelkę Lenino statulos papėdėje, tie 1100 deputatų. Pakakdavo žiūrėnui nukreipti į Staliną, kai šalia sėdįs GPU valdininkas duodavo suprasti, jog toks dalykas nėra pagėdaujamas. Tuo tarpu vietiniui, nežūrint ar jis kaip

pagarbus svečias sėdėtų tribūnoje, ar būtų deputatų eilėse, dar mažiau patartini panašius smalsumo aktai. Tik kalbėtojui ištarus Stalino vardą, jis turi pakilti ir plojimų kruša įrodyti savo pagarbą.

Raudonasis diktatorius išėjo pro kuklias, nežymias dureles, kaip ir buvo atėjęs. Niekas nematė jo atvykimo, niekas nepastebėjo ir jo išvykimo. Mat, Stalinas negyvena Kremliaus ribose, bet netoli Maskvos, savo viloje, į kurią keliai taip gudriai suraizgyti, jog niekas nežino, kur yra jo gyvenamasis namas.

Be posėdžių salės, užsienietis Kremluje gali apsilankyti kantineje. Čia rasi daug dalykų, kurių šiaip sunku arba visiškai neįmanoma gauti. Apskritai, viskas Kremluje yra geriau nei kur kitur. Ir benzinas, netoli Borovickio vartų, žymiai geresnės kokybės. Bet šiuo tanku gali naudotis tik vyriausybės automobiliai. Posėdžių pasibaigus, buvo galima pastebėti automobilių ar troleibusų. Kiekvienas jų rankoje turėjo iš „Pravdos“ susuktą didelę tutelę, kurioje buvo sukrautos maisto gėrybės, išgytos Kremliaus kantineje. Užsienietis gali paklausti, ką pasakys eiliniai piliečiai, kuriems tenka ilgai stovėti eilėje prie maisto krautuvių. Bet laudis tyli. Komunistiniame mieste seniai apsprasta su mintimi, kad kas galingsas, tas turi viską, kai kiti alksta ir skursta.

Kas sėdėjo Kremluje, tas buvo ponas. Mėgstama pasireklamuoti apie vadų draugystę su laudimi. Bet taip nėra. Tiesa, operoj „Spasikje Worota“ matome, kaip kunigaikštis Igoris išėina iš Kremliaus ribų ir kalbasi su minia. Bet nieko panašaus nebuvo su Stalinu. Jis smunka pro vartus automobiliu ir tai labai greit. Jei tasyk prie vartų pasipintų koks pilietis, GPU jį akimirka suimtų ir pašalintų.

Niekas panašių dalykų ir nemėgina. Ir vakarais aplink žeria šviesą galingi prozektoriai, tuo tarpu artimiausia aplinka vaiduokliškai skendi tamsoje. Kas nori vidun — būna apšviečiamas, kas lieka nuošalė — tą semia nakties akimanti tamsa.

Septynis mėnesius, pasakoja toliau Gerhard Thimm, gyvenome Intouristo viešbutyje „Metropoli“, pačiame miesto centre, ir kiekvieną dieną gurinėjom aplink Kremlių. Visada viliojo stebėti šią tvirtą aukštumą. Visvien, ar diena būtų pažymėtina graži ir saulė įtikinanti viešpatuotų mėlyname dangaus fone, ar tirštoj preblandoj, ar pagaliau būtų žiema, skaidri, permatoma, kokia tik gali būti Maskvoje. Kiekvieną kartą Kremlius palikdavo sunkoką, slegiantį įspūdį. Visada aplink skraidydavo kuos ir varnos, tarytum negalėdamos nuo tų mūrų atsipulsti, tarytum jos būtų sielos tų, kuriems teko žūti šiu mūrų slaptlybėse. Galima prisiminti Repino paveikslą, dar šiandien jaudinantį Tretjakovo galerijos lankytoją, kaip Jonas Žiaurasis su mirusiu sūnum rankose duoda laisvę savo nežabotam žiaurumui. Ar neatrodo, kad šis paveikslas būtų Kremliaus simbolis? Ką matė šie mūrai, kuriuose tiek daug paslapčių, kuriuose kiekvienas žingsnis yra sekamas GPU valdininko, kur pilna kareivių, galingųjų apšaudyti kiekvieną mažiausią kertelę? Taigi, kiek daug galėtų papasakoti nebylios ir rūsdios sienos apie tai, kas nutiko per pastintuosius dvidešimt metų.

Penkios savaitės prieš išl'epsnojant karui mūsų automobiliai įvažiavo pro Borovickio vartus. Automobilio numeris buvo praneštas sargyboms, sutartas laikas minutė ir minutė. GPU leitenantas paprašė parodyti leidimą. „Važiokite pasukim mane“, — paliepė jis, ir mes

atsidūrėm Kremliaus viduje.

Senas, caro laikų tipiškas patarnautojas priėmė skrybėlę ir apsiaustą, atsirado muziejaus vedėjas, pasveikinęs retus svečius. GPU leitenanto lydimi, pradėjom apžiūrėjimą.

Galima pasakyti, kad daugelio atmintinų dalykų bolševikai nerodo: jos kitur nuslėptos, ir kartu nieko negali pastebėti, kad kas nors būtų išdaryta. Didelės, painios patalpos ir gausybė eksponatų vykusiai užtušuoja dingti nusmerktus dalykus.

Aukštose, stiklinėse spintose ir šiaip dėžėse sukrauti gausūs, turtingi ir nuostabūs eksponatai, ryškiai nusaką įvairiaspalvę krašto istoriją.

Ypatingai turtingas ginklų skyrius. Daug jų yra dovanotų, daug užsienyje padarytų. Kai kurie iš Jono Žiauriojo rinkinio. Tiesiog nuostabu, kokį ryškų ir pulkų meninį supratimą turėjo šis žiaurasis valdovas, nužudęs sūnų ir pasižymėjęs eile kitokių piktadarysčių. Juk jis liepė išdurti akis Bazilijaus katedros statytojui, kad šis nebe-pastatytų panašios architektūrinės puošmenos. Šiandien Jonas Žiaurasis yra bolševikų gerbiamas kaip centrinės krašto galybės įkūrėjas. Ištaigingumas ir išgastis kertasi kiekviename žingsnyje.

Senoviniai šalmai, brangūs šautuvalai, Kremliaus dirbtuvių darbu, du šautuvalai, priklausę Petriui Didžiajam, pašų šachų maršalo lazdos, atlietos iš gryno aukso, ukrainiečių etmonų lazdos, pirmųjų Romanovų lankai ir vytelynės, dirbtos vokiečių rankų, paradinis šalmas, dovanotas Jonui Žiauriajam vieno Sibiro chano, persinis skydas, kruopščiai sudėliotais aukso deriniais, vaizduojančiais miniatūrinis žmones ir gyvulius, auksinis Michailo Romanovo durklas, išpuoštas briliantais, Petro Didžiojo

lenktas kardas, medžiokliniai ginklai iš Tulos, Berlyno, Paryžiaus, Vienos, Londono, kardai, papuošti briliantais, pustoletai, Katerinos II šautuvalai ir daugybė kitų dalykų. Tai tik maža dalis to, ką matėme Kremliaus muziejuje. Dėl vietos stokos neįmanoma bent trumpai paminėti eksponatų, kurie sukrauti be galo nutūsusiose salėse.

Ir katedros? Statybiniu atžvilgiu jos būdingos ir įdomios ne tik inžinieriui, bet ir eiliniam žiūrovui. Ypatingą dėmesį atkreipia didžioji Kremliaus bažnyčia, Bolognos architekto Rodolfo Fioravante įstabus kūrinys. Tų katedrų visas spiečius, ir kiekviena ryškiai vaizduoja vienokią ar kitokią stiliaus pasireiškimą. Kaip atrodo katedrų vidus? Dilgnaus klausimas, nė akimirka neduodas ramybės.

„Ar galima į vidų?“ — „Katedros dėl remonto uždarytos!“ — atsako sausiai GPU leitenantas.

„Ar važiuosime toliau?“ — „Mes jums viską parodėm, kas galima“ — vėl klaikiai nuskamba čekisto balsas.

Išvažiudami pasukam į Raudonąją aikštę. Kaip tik dabar yra Lenino mauzolėjaus lankymo valanda. Daug žmonių veržiasi į mauzoliejų ir su nuostaba žiūri į mažą žmogų, paguldytą stikliniame karste.

„Pirmyn! Nestovėti vietoje!“ — šaukia sargybiniai. Minia susiūbuoja ir lėtai traukia pirmyn.

Tas mažasis vyras dabar buvo dažnai atkuriamas propagandinėse filmose. Bet ir čia jis dažnai lieka Stalino užtemdytas, kurio vaidmuo spalvių revoliucijojej marionetiškai išskeliamas. Prieš tai ir Leninas, jei gyventų, protestuotų. „Šis virėjas jums dar pateiks sūrį sriubą“ — taip kartą prisitarė apie Staliną Leninas, norėjęs pastarąjį išmesti iš partijos. Ir čia Leninas neklydo.

Gulbių ežeras

BALETO SEZONO PRADŽIA

Vos uždangai pakilus L. Liberto dekoracijos stiliškai vaizdavo dvi skrendančių gulbių eiles. Vėliau vaidyboje pačiu ežero pakraščiu praplaukė keletas gulbių ir po valandikės dar keletas, kol vėl dalis jų grįžo atgal ir sustojo ties pačiu scenos viduriu, ežero pakraštyje. Tai buvo tas momentas, kur metaforinės gulbės, baletų šokėjos, medžiotojų išskaldytos, bet nepašautos, drauge su karalaitė, vėl grįžo į savo pomėgių vietą paežeryje.

Betgi čia rutuliuojasi pasakos drama, nes pati skaiciuojanti gulbė yra užburti mergelė. Pati pasakos fabula nėra sudėtinga, nes kunigaikštis ir gulbė yra pikto genijaus burtų žaistas. Tačiau pats svarbiausias pasakos turinys yra meilės lyrika. Tikroji meilė nugalė bet kokias pikto genijaus pinkles. Todėl taip pat ir karaliačio tragedija virsta meilės džiaugsmu. Tuo būdu tikroji meilė, įkūnyta pasakoje, patraukia ne vieną realaus gyvenimo pilietį.

Vakarykščios dienos baletu premjera vaizdžiai pavaizdavo šią mintį. Ten žmonės, t. y., meno šokėjos ir šokėjai, metaforiniu būdu, stilizuotais gulbių judesiais išreiškė tas meilės kančias ir džiaugsmus, kurie nesvetimi ir pilkojo gyvenimo žmoniems. Čia ir reiškiasi tas „Gulbių ežero“ grožis, kuris sukviečia gal ne tiek daug meno, bet, pasakysime, kasdienybės žiūrovų. Ir vakar teatras buvo prigūžėjęs pilnas žmonių. Čia netrūko ir vokiečių karių, daugiausia turbūt, pirmą kartą žiūrinčių mūsų baletu, o taip pat ir mūsų pačių plačiosios visuomenės atstovų. Vien jau tuo galima tvirtinti, kad baletu premjera pasisekė. Tačiau baletu premjera pasisekė ir visais kitais atžvilgiais.

Visi premjeros veiksmas ir paveikslai buvo mieliai žiūrovų sekami, nors kai kurie baletu atskiri gabalai susilaukė ir didesnio dėmesio. Tuo labiau, kad baletu ansamblis ypač susitiprėjo po pirmojo veiksmo. Jei pirmame veiksmo galima buvo pasiekti vieną kitą darnumo trūkumėlių, tai kituose veiksmuose visa tai gražiai išsilygino. Čaikovskio muzikali skambant. J. Pakalniui diriguojant, pirmiausia krepė dėmesį pas de tris šokis. Šokio trejukai, bendrai ir atskirai, netrūko šokio nuotais ir elevaciros, tačiau kai kur neįbaigtas darnumas neleido susidaryti trokšta-

SPORTAS

Šiandien pradėdamas teniso turnyras

Šiandien, trečiadienį, Kauno sporto aikštynė pradėdamas rudens lauko teniso turnyras. Turnyras susilaukė didesnio susidomėjimo ir užsirašė apie 40 tenisininkų ir tenisininkių. Šiandien turnyro pradžia 17 val.

LIETUVOS LENGVATLETŲ PASIRODYMAS

Šeštadienį ir sekmadienį, rugsėjo 27 ir 28 d. d., Kauno sporto aikštynė įvyksta eilinės Lietuvos lengvosios atletikos pirmenybės. Pirmenybėse gali dalyvauti ir provincijos lengvatletai, tik išlaikymu ir kelione turi pasirūpinti patys. Registruotis reikia iki penktadienio, rugsėjo 26 d., 15 val. Kūno Kultūros Rūmuose, II aukšte.

DU REKORDAI MILANE

Lengvosios atletikos šventėje Milano mieste buvo pasiekta neblogų pasekmių. Tarp kitko krito du Italijos rekordai. Lanzi pagerino 1000 m Tavernario pasekmę 2:28,4 min. iki 2:26,5 min. ir Bev'acqua 5000 m prabėgo per 14:27,0 min. Senasis rekordas buvo Ceračio — 14:44,4 min.

Be italu, šiose rungtyse dalyvavo vengrų lengvatletai. Pirmųjų vietų pasekmės: 100 m Pittis (I) 10,8 sek., 200 m Mar'anis (I) 22,0 sek., 400 m Missonis (I) 48,5 sek., 1000 m Lanzi (I) 2:28,5 min. (naujas Italijos rekordas), 5000 m Szilagy (V) 14:35,8

mojo įspūdžio. Tenka pabrėžti, kad čia buvo ir malonių išmėdžių.

Juozapaitytė — baletu Odetta, gulbių karalienė, antram veiksmo adagio, savo šokio technika atkreipė dėmesį, nes gražiai mostais, santūria mimika, tiksliais polėkiais, darniais taktais gražiai sušoko minėta baletu dalį. Labai krito į akį darnumas, būdingiausias šokio veiksnys, kuris ištiesai buvo išlaikytas. Tai apilamai didelė meno šokėjo privilegija, nes vadyti taktą — reiškią, sudaryti geriausią šokio įspūdį. Tuoj pat kitoj scenoj šokis ketveriukė, savo pas de quatre, taip pat buvo mieliai publikos apdovanota katutėmis.

Labai vykusiai praėjo ispanų šokis, nes kai kurie mūsų baletu šokėjai sudarė sau tam tikrą šokio amplituą. Todėl Jovaišytė galima vadinti lietuviškąja ispane, kuri su Tamošiu nu-

būdingais ispanų mostais ir taktais, o taip pat ir gana temperamentingai sušoko ispanų šoki. Čardašas, vengrų šokis, husarų šokamas, žvangant ir tauskiant pentinams, taip pat buvo maolinai publikos sutiktas. Rodos, nuotalkingas yra husarų gyvenimas, bet, pasirod, dar nuotalkingesnis jų šokis.

Antro veiksmo gale, po vykusios baletu sezono pradžios, daugelis meno šokėjų susilaukė gėlių ir dovanų. Čia net jaunosios šokėjos buvo apdovanotos. Aplamai, baletu premjera parodė, kad po vasaros pertraukos ir žinomų įvykių, baletu jėgos iš naujo susišoka ir sezonui žada įdomių baletu ir darnių šokių. Be to, pastatyto atžvilgiu buvo pastebėta kai kurių naujų detalių. Aplamai premjero įspūdis buvo labai geras. Nuotalkingas, leidžias turėti gerų vilčių.

11.000 skridimo valandų

MAJORO WOLDENGA ESKADRILĖ

BERLIN. Kaip DNB patiria, naikintuvų eskadrilė, kuriai vadovauja majoras Woldenga, šiomis dienomis Ry.ų fronte per daugiau kaip 270 skridimų baigė atlikti apie 11.000 skridimo valandų. Eskadrilė prie savo kituose kovos laukuose pasiekto 421 oro laimėjimo prijungė dar naujus laimėjimus Rytuose. Iki rugsėjo 21 d. oro kautynėse neabejo inai buvo numušta 729 sovietų lėktuvai. 88 kiti lėktuvai buvo numušti be liudininkų, kaip kad jų neteko pripažinti. Tokiu būdu eskadrilė gali didžiuotis 1.150 patvirtintų oro laimėjimų. Be to, ji Sovietų Sąjungoje sunaikino 183 priešo lėktuvus žemėje. Eskadrilėi priklauso 8 įtakūni, apdovano-

ti riterio kryžiais. Keturi iš jų, jų tarpe eskadrilės vadas majoras Woldenga, gavo šiuos garbės ženklus jau kovoje prieš Didžiąją Britaniją; kiti juos gavo Ry.ų fronte. Sėkmingosios eskadrilės vienetai pakartotinai prisidėjo ir prie žemės paviršiaus kautynių per karą Rytuose. Iki šiol per 165 smingamus puolimus buvo sunaikinta 15 sovietų tankų ir virš 100 autovežimčių. Toliau pavyko sunaikinti 8 garvežius, išsprogdinti municijos traukinį, nuversti nuo bėgių vieną prekinį traukinį ir apšaudant kulkosvaidežiais taip smarkiai apgadinti dar 4 kitus prekinis traukinius, kad jie turėjo likti pakelyje.

Kijevas atgauna normalaus gyvenimo vaizdą

BERLIN. DNB iš gerai informuotų šaltinių patyrė, kad, nežūrint prieš kelias savaites paruoštų ir iš dalies sovietų įvykdytų sprogdimų Kijevo ūkio bei tiekimo įmonėse, pats miestas jau vėl atgauna normalaus gyvenimo vaizdą. Ukrainos sostinės gyvenytojai į vokiečių karių žiūrį su pasitikėjimu. Civiliniams gyvenotojams padedant, buvo padaryta nebepavojingomis daugybė bolševikų užimtuotų vietų.

informacijas, pagal kurias Vokietijos piliečiai ar bent jų dalis esą atvykę prie Irano ir Turkijos sienos.

APDOVANOTAS GEN. DENTZAS

VICHY. Karo ministeris generolas Huntzigeris pakėlė vyr. komisarą Sirijai ir Libanonui ir karo pajėgų Rytuose vyriausiąjį viršininką generolą Dentzą į Garbės legiono didžiojo karininko laipsnį. Tas atžymėjimas buvo suteiktas generolui Dentzui už jo karinius nuopelnus per Sirijos konfliktą. Šitas atžymėjimas yra susijęs su prancūzų Karo Kryžiaus su palmių lapais suteikimu.

KETURIOS MIRTIES BAUSMĖS PARYŽIUJ

PARYŽIUS. Paryžiaus specialus teismas už komunistines ir anarchistines machinacijas vakar paskeblė keturis mirties sprendimus ir 12 sprendimų sunkių darbų kalėjimo nuo 5 metų iki gyvos galvos. Tarp nuteistųjų yra keturdar neturima tikrų žinių, išskyrus

IR JAPONŲ AVIACIJA SMARKIAI PUOLA ČUNKINGO KARIUOMENĖ

TOKIO. Domei iš vienos japonų armijos bazės Centrinėje Kinijoje praneša, kad japonų oro pajėgos, bendradarbiaudamos su kariuomene, rugsėjo 23 d. pradėjo didelę akciją prieš Čungkingo kariuomenę Hunano provincijoje. Ypač buvo apmėtyta bombomis Čangca ir kitos užnugario vietos.

BERLIN. Aple ištrėmtųjų iš Irano Reicho piliečių likimą tuo tarpu dar neturima tikrų žinių, išskyrus

KRONIKA

VOKIEČIŲ KALBOS KURSAI TARNAUTOJAMS

Generalinis komisaras Kaune, atsižvelgdamas į gyventojų pageidavimus, leido visoje Lietuvoje steigti suaugusiems vokiečių kalbos kursus, kurie yra įgaliojimo profesinems sąjungoms žinioje. Susidomėjimas kursais yra ypatingai didelis. Jau pirmomis dienomis į kursus užsirašė įvairių profesijų ir įvairaus amžiaus per 3.000 klausytojų. Kursuose dėsto prityrę lektoriai. Ypač dėmesys kreipiamas į praktinį kursantų apmokymą. Kadangi nemažas klausytojų grupės sudaro vienos darbovietės tarnautojai (geležinkelininkai, prekybininkai, įvairūs tarnautojai), tai pirmiausiai juos stengiamasi pramokyti susikalbėti atliekant savo pareigas.

Kursuose veikia trys skyriai. Pirmąjį skyrių sudaro visi vokiečių kalbos nemoką, antrąjį — jau kiek jos pramokę ir trečiąjį — norį pasitobulinti. Visas kursas bus išleistas per 7 mėn., o stipresniųjų grupėje, kur bus mokomasi paspartintu tempu — per 4 mėn. Už kursus imamas nedidelis mokestis — 10 rublių mėn.

Kaune jau veikia 12 šių kursų klasių su 600 klausytojų, o kasdien darba pradeda vis naujos grupės. Kelias naujai darba pradėjusias kursantų grupes vakar aplankė ir kursas atidarė įgaliojimo profsąjungoms plk. Wöhrl, kuris klausy-

Vokiškai - lietuviški pasikalbėjimai per Kauno Radiją

I KNYGELĖ
Kiekvieną vakarą 20 val. girdime per Kauno radiją „Vokiškai lietuviams“. Klausytojai, šių pasikalbėjimų beklauzdam, turi progą išgirsti gerą vokiečių kalbos tarmę ir mokytis šios kalbos. Kartu yra leidžiamos knygelės „Vokiškai-lietuviški pasikalbėjimai, transliuojami per Kauno radiją“, nes tik iš klausos ne visi gali išiminti naujus žodžius ir konstrukcijas.

Pirmojoje knygelėje (Valst. Lelidyklos leidinys, Rb 1.—) duodamos pradedantiems pagrindinės žinios ir daug dėmesio kreipiamas į žodžių atgarsos didinimą. Sistemingai pradedama nuo artimiausios aplinkos ir tam tikrais koncentrais apimama vis plačiau ir plačiau. Kiekvienam vakarui tenka apie 25 naujus žodžius, kurie tuoj pat jungiami į sakinius.

Sakiniai vokiečių kalba pradžioje labai nesudėtingi, teturi kontrastinį sąryšį (I, II pasik.), tačiau toliau jų prisiminimas puikiai sugyvinamas, duodant bendrą, jau siejamą, intrigą — t. y. pasakojama nuotykių (III pasik.). Tai sujudina klausytoją, sukelia vaizdus ir padeda žodžius sakiniuose išiminti.

Vietomis gražiai įterpti jumorų žiupsnelis teigiamai veikia besimokanti ir jo įtemptas mintis atgaivina — paruošia naujam darbui.

Dar žodis dėl fonetikos. Klausytojai prie aparatų įsidėmi garsus, bet patys turi tam tikro vargo, kol susiranda tinkamą padėti kalbos padargams sudėstyti, nes, jiems, ypač pradedantiems, svietimos kalbos garsų išgavimas keblukas. Tai gi, trunka, kol jie gauna atitinkamą svarų svietimosios kalbos garsa. Čia reikėtų viena kita pastaba pasikalbėjimuose nurodyti, kaip dėstyti kalbos padargus. Tokios pastabėlės daug pagalbėtų ir skaitytojui ir klausytojui.

Patį knygelė mažo kišeninio formato, išleista tinkamai, korektūros klaidų, išskyrus 32 ir 33 psl., nėra.

A. A. GEDVILUI ADOLFUI mirus, nuliūdusiems žmonai ir vaikams reiškiamo gilia užuojautą.
V. ir S. Vinkleriai

I LAISVĖ
Redakcija — Duonelaičio 24, II a., vyr. redaktorius tel. 20520, redakcijos sekretoriaus — 21414, redakcijos—20530. Interesantai priminėjami 12—13 ir 17—18 val.
Administracija — Duonelaičio 24, I a., tel. 26375.

tojus pasveikino Generalinio Komisarso vardu ir pareiškė džiaugsmo dėl tokio didelio lietuvių visuomenės susidomėjimo kursais ir palinkėjo sėkmingo darbo.

Artimiausiu laiku profsąjungoms įgaliojimo įstaiga tokius kursus surengs ir provincijoje, pirmoje eilėje Vilniuje, šiauliuose ir Panevėžyje.

DAUG STOJANČIŲ I AMATŲ MOKYKLAS

Šiemet į visas amatų mokyklas stojančių mokinių skaičius padidėjo. Darbininkai ir dalis ūkininkų, kurie savo vaikų negali leisti į aukštesnįjį mokslą, stengiasi juos mokytį amatų ir kitose specialinėse mokyklose. (v.)

ATGABENAMA DAUG DŽIOVINTŲ GRYBŲ

Į Kauno parduotuves šiuo metu atgabenama žymūs kiekiai džiovintų grybų. Dauguma jų sugrybauta pakaušės miškuose. „Sodyba“ šiemet taip pat gauna ir apdirba didelius kiekius grybų. (v.)

Iš visos Lietuvos

RASEINIAI

Paruošiamieji miesto atstatymo darbai

Raseinių miestas, kaip vienas iš seniausių žemalčių miestų, turėjo siauras ir kreivas gatves. Todėl dabar daromas pagrindinis viso miesto perplanavimas su naujomis placiomis gatvėmis, skverais ir t. t. Kai tik planavime darbai bus baigti, tuojau bus galima pradėti statybą. Daug miesto gyventojų šiuo metu rūpinasi statybine medžiaga. Miestas planuojamas mūrinis, todėl vietos gyventojai yra susirūpinę ir naujų plytinių įkūrimu.

Gimnazija
— Gimnazijos rūmuose, kurie buvo pastatyti prieš pat karą, tenka atlikti

ŪKININKAI SUMOKA MOKESČIUS

Provincijos paštuose dabar kasdien ūkininkai sumoka žemės mokesčius. Tenai surinkti mokesčiai persiunčiami į bankus. Mokesčius sumokėti ūkininkams žymia dalimi palengvina geras šių metų derlius. Taip pat daugumas ūkių javus jau iškūlė ir pradėjo pristatinti grūdus į nustatytas vietas. (v.)

VĖL AUGINAMA DAUG BEKONŲ

Ka'p žinome, bolševikų laikais kiaulių auginimas buvo gerokai sumažėjęs. Ūkininkai augino kiaulių tik tiek, kiek buvo reikalinga jų pačių reikalams. Ši rudenį kiaulių auginimas vėl pagausėjo. Tik šiek tiek jaučiamas prieauglio trūkumas. Mat, daug kas ir veislines kiaules buvo pardavęs arba paskerdęs. (v.)

SUIMAMAS NUO LAUKŲ TABAKO DERLIUS

Ūkininkai pagal sudarytas su Tabako trestu sutartis augino nors ir ne po didelių kiekius tabako. Dabar kaip tik tabako derlius nuo laukų suimamas. Daugely vietų, kur buvo rūpestingiau prižiūrėta, tabako derlius yra gana geras. Kaimuose ir šiaip ūkininkai savo reikalams augino po keliasdešimt tabako kultūrų keimų. Ir čia derlius geras, tik galima, kad daugelis ūkininkų sodino blogos sėklos rūšis, todėl ir fabrikams perdirbimui ne visas tabako derlius bus tinkamas. (v.)

tiktai mažą remontą. Mokinių gimnazijoje šiemet yra per 500. Darbas pačioje gimnazijoje vyksta prieš pietus ir po pietų.

— Vietos klebono rūpesčių buvusiam dominikonų vienuolių steigiamam moksleiviams bendrabutis. Kadangi mieste ankšta su patalpomis, moksleiviams šis bendrabutis sudarys didelių patogumų ir palengvinimų. Bendrabuty galės įtilpti per 100 moksleivių. (v.)

Keleivių dėmesiu

Nuo rugsėjo mėn. 26 d. keleivinių garlaivių tvarkaraštis pakeičiamas:

is Kauno į Jurbarką išeina	10 val. (kas antra diena)
„ Kauno į Veliuoną „	13 „ (kasdien)
„ Jurbarko į Kauną „	8 „ (kas antra diena)
„ Veliuonos į Kauną „	8 „ (kasdien)

LAIVININKYSTĖS DIREKCIJA
1297(1)

Smulkūs skelbimai

J. SMORIGOS LABORATORIJA
atlieka visus medicinos analizus. Šančiai, Olandų g. Nr. 4. Tel. 41574. 1222(10)

Prityręs buhalteris — korespondentas, mokas gerai žodžiu ir raštu vokiškai, ieško vietos. Siūlyti raštu „I Laisvė“ administracijai dėl „Varno“. 1263(4)

Kas žino apie art. lt. Brūzgą Vladą, kilusį iš Marijampolės valsč., Būdvičių km., paskutiniu laiku buvusį Pabradės poligone, prašom už atlyginimą pranešti L. Bruzgai, Sakiai, arba V. Skrabulitui, Kaune, Zanavykų g. 19. 1257(3)

Vidutinio amžiaus mergina ieško darbo, mokanti gerai vokiečių kalbą ir taip pat mokanti vokiečių darbą. Sužinoti: Vyturių g-vė Nr. 3, Julijana, Puidokytė Elzbieta. 1252(2)

Jei išversti ką nors reik, į Sapiegos 6 aik. Vertimų biuras „Plunksna“ verčia į vokiečių kalbą prašymus, pažymėjimus ir kitus raštus. Kaunas, Sapiegos (buv. Tolstojaus) g. 6 nr. Tif. 23727. 1223(15)

Tarnautojų 2 asm. šeimai reikalingas 2-3 kamb. krosnimis apšildomas, pagaldautina su patogumais, butas. Vieta — miestas arba žaliakalni. Pranešti darbo valandomis tel. 20171-220 (vidaus). 1238(2)

SKELBIMAS
Einant Laikinojo Ministerių Kabineto 1941 metų liepos mėn. 10 d. nutarimu Alytaus Apskritis Vartotojų Kooperatyvų Sąjunga yra likviduojama. Kreditoriai prašomi pareikšti visas turimas pretenzijas dviejų savaitių būvyje nuo šio skelbimo dienos. Likvidacinė Komisija 1276(1)

Kas žino apie dingusį Samašonką Sergiejų ir jo žmoną Kliaudiją, prašome pranešti Tiklos g-vė 4, bt. 2. Šančiuose arba paskelbti laikraštyje, bus atlyginta.

Buvo pasklidę gandai, kad jie yra sulauktyti ir randasi Šiauliu m. ka. lėjtne. 1277(1)

Ieškau mebliuoto kambario su atskiru įėjimu netoli miesto centro. Skambinti telef.: 21885. 1278(1)

SKELBIMAS
Zarasų miškų urėdijai reikalingas raštinės tarnautojas(ja), mokas žodžiu ir raštu lietuvių ir vokiečių kalbas. Atlyginimas pagal susitarimą. Zarasų Miškų Urėdija, paštas Zarasai. 1279(1)

Parduodama nauja rašomoji mašinė. Kreiptis: į Jonkienę, Kaunas, Seimo g. 8 (II aukštas). 1281(1)

Parduodu naują duonai minkyti mašiną. Kubilo tūris apie 120 kg. Sužinoti: Kaune, L. al. 23a, telef. 28484. 1282(1)

Kauno s. d. kalėjimui reikalingas vaiztinės vedėjas. Kreiptis darbo valandomis į kalėjimą, Micokevičiaus 9. 1283(2)

Ieškau 3-4 kambarių geresnio buto su patogumais. Siūlyti Griškevičiui, Laisvės Al. 34, butas 9 (kieme). 1285(1)

Pirksiu arba išnuosiu moterų kirpyklos — salono įrengimus. Siūlyti šio laikr. adm. M. G. 1284(1)

Parduodu smokingą su šilkinėmis atlapom, 46 Nr. ūgio. Sužinoti: Savanorių prosp. 98, III a. 31 k. iki 18 v. 1286(1)

Kas žino apie išvežtojo š. m. birželio mėn. 14 d. iš Varėnos poligono pulkininko lt. Jurgio Šeškaus, s. Jurgio, likimą, prašau pranešti jo žmonai, Panevėžys, Smėlynės g. Nr. 5. 1287(1)

Parduodama rašomoji mašinė, gerame stovyje. Sužinoti: Drobės g-vė 18a, bt. 1. 1288(1)

Reikalinga tarnaitė 2 asm. šeimai. Kreiptis: Aukštaičių g-vė 15, bt. 8. 1289(1)

Kvalifikuota mašininkė, turinti stažą, ieško vietos. Sužinoti: Administracijoje. Nr. 125. 1290(2)

Mokslo planas Kauno suaugusių institute

Nuo š. m. spalio mėn. 1 d. pradeda veikti šie skyriai:

I. Bendrojo lavinimosi, į kurį klausytojais priimami asmenys, baigę pilną prad. mokyklą ar tolyg. išsilavinimo. Kursas išplanuotas 5 metams. Klausyti galima visus ar tik atskirus dėstomus dalykus. Išlaikiusiems visų dalykų egzaminus duodamas vidurinio mokslo pažymėjimas, duodas teisė į aukštąjį mokslą. I kiekvieną skyrių nustatyti įstojamieji ir pažangumo tikrinamieji egzaminai.

II. Administracijos skyriuje mokslas einamas tik kursine sistema. Yra keturios laisvai pasirenkamos specialybės:

1. Organizacija bei vadyba — ruošti bei tobulinti imonių bei įstaigų vedėjams ir administratoriams; mokslas tęsiasi vienerius metus.

2. Raštvedyba — ruošti bei tobulinti biurų raštininkams, vedėjams bei sekretoriams; mokslas tęsiasi vienerius metus.

3. Saskaityba (buhalterija) — ruošti aukštą kvalifikaciją buhalteriams; mokslas tik specializacijai tęsiasi vienerius metus. Laikas nuo laiko organizuojami spec. buhalterijos kursai paruošti žemesnių bei vidutinių kvalifikacijų buhalteriams. Šiuo metu Institute veikia tokio pobūdžio 6 mėn. spec. buhalterijos kursai, kurių jau atidarytos 6 grupės po 50 žmonių.

4. Mašinarštis — stenografija — paruošti techniniam biuro personalui. Mokslas tęsiasi 6 mėn.

III. Namų ūkio skyriuje ruošiamos kvalifikuotos namų apyvokos darbininkės, šeimininkės bei auklės. Mokslas tęsiasi vienerius metus.

IV. Agrotechnikos skyriuje išeinamos visos pagrindinės žemės ūkio specialybės. Mokslas visam kursui išeiti ir agrotechniko vardui įgyti tęsiasi 2 metus, atskiroms specialybėms įgyti po keturą mėnesių.

V. Atskirų specialybių skyrius apima įvairius epizodiškai ruošiamus kursus. Šiuo metu organizuojami vokiečių kalbos tobulinimosi kursai, kurių uždavinys klausytojus išmokyti laisvai žodžiu ir raštu naudoti vok. k. Mokslas tęsis 9 — 10 mėn.

Kiekviena specialybė gali būti įgyjama arba atskirai, arba bendro lavinimosi skyriuje, paskutiniiais metais bendrą lavinimąsi pakeičiant specialiu.

Pirmuoju atveju išduodamas tik specialybės pažymėjimas, antruoju — specialybės pažymėjimas, duodas teisė į aukštąjį mokslą.

Specialiuose skyriuose mokslas einamas kursine sistema, iš kurso į kursą pažangumo tikrinamieji egzaminai.

Klausytojai į visus skyrius jau registruojami, tačiau skyrius galės būti atidarytas susidaręs nemažiau kaip 30 vienos specialybės klausytojų.

Mokėstis už mokelį v'sam kursui klausyti 2,50 RM mėnesiui, atskiriems dalykams — 1 RM mėn. už kiekvieną dalyką. Mokslas popietinėmis valandomis.

Klausytojai registruojami ir informacijos teikiamos darbo valandomis (pirmadieniais ir ketvirtadieniais 13 — 20 val.) Institute raštinė Laisvės al. 43.

Visiems dalykams dėstyti kviečiami kaip galima aukštesnių kvalifikacijų specialistai.

Instituto organizacijos bei mokslo planų klausimais rimtos pastabos bei pasiūlymai iš šalies visada pageldaujami.

Direktorius

AUKŠTADVARIO ŽEM. ŪKIO MOKYKLOJE MOKSLAS PRADEDA MOKSLO SPALIO MĖN. 1 DIENA

Pranešama, kad norinčios įstoti į Aukštadvario Žemės ūkio Mergaičių Mokyklą (Trakų apskr.), susisiekti autobusais, kursuojančiais iš Kauno į Vilnių, labai skubiai tepaduoja prašymus. Priimamos 15 metų mergaitės, baigusios pradžios mokyklos 4-juos skyrius. Mokyklos kursas — dveji metai. Prie mokyklos yra bendrabutis.

Prašymus, savo ranka rašytus, siųsti mokyklos vedėjos vardu, pridant gimimo metrikus ir išleisto mokslo pažymėjimą.

Mokyklos vedėja

Kauno Miesto Teatras

Trečiadienį, rugsėjo mėn. 24 d., **TARTUFAS**
Moljerio 5 v. komedija
Bilietai nuo 1—8 Rb.

Penktadienį, rugsėjo mėn. 26 d., **CARMEN**
G. Bizet 4 v. opera
K. Petrauskui dalyvaujant
Bilietai nuo 3—15 Rb.

Šeštadienį, rugsėjo mėn. 27 d., **KLASTA IR MEILĖ**
F. Šillerio 9 p. tragedija
Bilietai nuo 1—8 Rb.

Sekmadienį, rugsėjo mėn. 28 d., **TANNHÄUSER**
R. Wagnerio 4 p. opera
K. Petrauskui dalyvaujant
Bilietai nuo 3—15 Rb.

Spektaklių pradžia 18.30 val. Bilietai parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 19 val.; šventadieniais — nuo 12 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

KAUNO MIESTO JAUNIMO TEATRO SEZONO PRADŽIA

Sekmadienį, rugsėjo mėn. 28 d., 15 val.

PREMJERA 12 BROLIŲ JUODVARNIAIS LAKŠČIUSIŲ

S. Čurlionienės 4 paveikslų pasaka. Bilietai nuo 0,5 iki 4 rublių jau parduodami teatro kasoje (Laisvės Alėja 41) nuo 10 iki 15 ir nuo 17 iki 19 v. 1274

ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖ PIRKS:

- 1) Zeis'o teodolita,
- 2) Zeis'o nivelyra,
- 3) Aritmetra,
- 4) Pantografa,
- 5) Ruletes (drobinės) 20 mtr.

Pasiūlyti Šiaulių Miesto Savivaldybei, miesto matavimo daliai. 1234(3)

„I Laisvė“ skelbimų kainos: darbo ieškantiems Rub. 2,—; darbo siūlantiems Rub. 10,—; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai Rub. 15,—; valdinų ir prekybinių įstaigų skelbimai 1 peltito eilutė 4 rub. Adresas: Kaunas, Duonelaičio g. Nr. 24, tel. 26375. Administracija atdara nuo 8 iki 18 val. Spausdina „Žaibo“ spaustuve (Kaunas, Duonelaičio 24).

Disuomeninis taupumas

Karo metas turi savo logiką, savo etiką, savo estetiką ir savo ekonomiką. Tai turi supras i kiekvienas, kam tikimas lėmė patekti i karo orbitą, nes karas, ypač modernusis totalinis karas, yra visų pajėgų ir visų iš eilių suorganizavimas vienam tikslui — laimėjimui. Tautos metu pedantiška taupumas mes esame linkę vadinti šykštumu, „aigi nebelaikome jo dorybe. Bet karo metu ir šia sąvoką daugeliu pozicijų tenka perkainoti. Ne vien dėl to, kad pasikeičia taupymo objektas ir kruopštų taupumą charakterizuoja nebe einamosios sąskaitos, bet išdidžiai palėpėje kybas kadugų dūmais pakvėpęs kumpis, kurį šeiminiškė reikardžiais „paoperuoja“ su tikra chirurgo precizija. Šalia asmeninio, kartais egoistinio, taupumo šiuo metu iškyta socialinis taupumas: karas juk yra aukščiausio laipnio kolektyvinė pastanga.

Kas prieš pat karą ar jau karo metu lankėsi Vokietijoje, tą tiesiog stebino kolektyvinio taupumo organizacijos smulkmeniškas kruopštus visokių nuotrupų ir atlaikų rankiojimas. O ir mus nekarta pasiekdavo iš Vokietijos importuotų vaistų ar tepalų tūtelės su įrašu: „Leere Tube sammeln“. Šitos smulkmenos, padaugintos milijonus kartų, yra davusios tikstančius tonų žaliavas atstojančio lauko. Be to, tai yra metodas auklėti tautos solidarumui, proga nuolat ir nuolat įsijungti dvasiai i visos tautos siekiamą užsibrėžtą tikslą.

Prieš porą metų ir mes, pasekę Vokietijos pavyzdžiu, buvome pradėję organizuoti geležies laužo rinkimą ir propagavome visokeriopą tautos ūkiui naudingą taupumą. Pastaraisiais metais, kada niekas negalėjo būti tikras, kad ryt kelsis savo bute, kada nuo vienos kiaulės „buožė“ turėjo duoti penkis kumpius valstybei, supranama, negalėjo būti kalbos ne tik apie socialinį, bet net ir apie asmeninį taupumą. Turėjome įprasiti gyventi su lig ta diena.

Šandien, kada padėtis yra visiškai pasikeitusi, turime neužmiršti, kad ir senosios sąlygos nesugrįžo: mes nebesame karo stebėtojai, bet esame karo laukas ir karo dalyviai, nes mūsų šventa pareiga visomis išgalėmis remti naikinamą žygį prieš bolševizmą. Ko didžiausias taupumas ir bus viena iš tokios paramos formų.

Štai vienas tokio taupymo pavyzdys. — Labai plačiai vartojamas pramonės gaminy — popierius. Kiek jo galima sutaupyti jau vien nenumesdami ir po kelis kartus panaudodami krautuveje gaunamus popierinius maišelius. O ką bekalbėti apie įstaigas ir ypač moksleiviją, kuri nuolat turi reikalo su popierium. Netvarkinga rašyena, sujauktas juodraštis, nekruopštus nepagalvojęs darbas yra didžiausi popieriaus ryškiai. Tvarkydami tuos dalykus, mokinius taupyti popieriu ir tuo būdu turės dvigubą naudą. Tai turėtų dar aiškesnę socialinę ir pedagoginę reikšmę, jei mokytojai primintų mokiniams, kad karo sąlygose vadovėlių spausdinimas kartais gali reikšti gamybinių jėgų ir žaliavų atitaurumą kasdieniniams reikalams ir todėl reikia stengtis išlaikyti vadovėlių ko švariausia, kad jį kitiems mokslo metams būtų galima perduoti jaunesniems mokslo draugams. Turėdami galvoje reikala taupyti popieriu ir susipausti su knygu laidomis, su kokia padvigubina pagarba mes turime traktuoti jau esamus knygas, ypač savuosius klasikus. Jie neturėtų statiškai užurpuoti popieriaus ir tik puošti vieną kurią knygu lentyną. Jeigu vienam egzemplioriui sudaromos sąlygos apeiti keletą rankų, tai jau tas atstoją knygos antrąjį leidimą.

Tai tik vienas pavyzdėlis. Panašų dalykų būtų galima pasakyti ir apie geležį, ir apie kūrą, ir apie šviesą, ir apie visą kita, ką mes vartojame ir ką taupydami ne pirmoje eilėje dėl savo asmeninės naudos, bet turėdami prieš akis bendrą didį reikalą, galime ir sau laimėti tokių vertybių, kurios jau mažą ką bendrą beuri su taupoma materija, bet priklauso tauriųjų idealųjū erčiai.

Kultūros paminklų apsaugos įstaigos uždaviniai ir darbai

Paskutiniaisiais bolševikų valdymo laikais mūsų krašto kultūrinės vertybės buvo žlugdomos ir niekinamos sąmoningų grovimo ir ardymo instinktu. Praėjusių metų rudenį šimtai raudonarmiečių sunkvežimių važinėjo po Lietuvą ir, komunistų vadovaujami, daugiausia jaunų žydelkaičių ir žyduku, vilkstinėmis iš dvarų grobė ir vežė vertingus baldus, paveikslus, senus veidrodžius, laikrodžius ir kitus apnašius daiktus. Didžioji tų daiktų dalis išdardėjo i Sov. Rusiją, nemaža dalis atsidūrė čekistų ir komunistų privačiuose butuose ar kompartijos būstinėse, daug jų buvo tiesiog išdaužyta ir išlaužyta bolševikų samdinių kaip „buržuazijos“ palaikai.

Lyg nujausdama tą baįsį mūsų kultūrinio gyvenimo naikinimo audrą, bolševikams užėmus kraštą, Kultūros Paminklų Apsaugos įstaiga ėmėsi kas galima gelbėti. Skubiai buvo nusiųsta i dvarus apie 20 menininkų brigadų suregistruoti ir paimiti i valstybinę apsaugą ten esančių kultūrinės, mokslinės, meninės, istorinės ir muziejinės reikšmės turinčių daiktų. Nors daugelyje dvarų brigados rado dar šiltes grobti ir plėšti atvykusių komunistų ir raudonarmiečių pėdsakus, vis dėlto didelę kultūros turtą dalį tada dar pavyko apsaugoti nuo sunaikinimo. Brigados aplankė apie 1.300 dvarų ir per 500 dvarų kultūros paminklų suregistruavo ir paėmė i valstybinę apsaugą. Daugelis dvarų jau buvo bolševikų ištuštinta,

o ten, kur buvo įsikūrę raudonarmiečiai, brigados nebuvo įsileistos. Vėliau gautomis žiniomis, daugelyje raudonarmiečių užimtų dvarų kultūrinės vertės turį daiktai buvo naikinami, kaip niekam nevertos atmatos.

Bet ir paėmus i valstybinę apsaugą ir globą dvarų stilingus baldus, paveikslus, knygas ir kitokių meno ir kultūros daiktus, Kultūros Paminklų Apsaugos įstaigos veikimas buvo nepaprastai sunkus. Nepaisydamas įstatymų, bet kuris nemokša komunistas ar čekistas vilko valstybinį kultūros turtą kaip vilkęs i savo urvą arba tiesiog jį naikino. Provincijoje komjaunuoliai jau buvo pradėję kėsintis i bažnyčias, daužyti kryžius ir koplytėles. Vilniuje viena evangelikų bažnyčia paversta komjaunuolių būstine; išlaužyti bareljefai, sužalošos statulos; Kėdainių evangelikų liuteronų bažnyčia paversta javų sandėliu; iškapoti altariai, sakykla, Radvilų sostas; Kauno evangelikų liuteronų bažnyčioje raudonarmiečiai norėjo išrengti tilto apsaugos būriui klubą. Iš Valstybinio Archyvo i Maskvą išvežtos kelios dešimtys archyvinės medžiagos dėžių, Lietuvos užsienių reikalų ministerijos archyvas; sunaikinta šimtai tikstančių lietuviškų knygu ir kitų leidinių. Nežiūrint įstatymų energingų žygių, mūsų krašto kultūros paminklų naikinimas tolydžios darėsi sąmoningų komunistinės valdžios darbu ir sistema. Įstaiga turi daug faktų, iš kurių

aiškėja, kaip bolševikų elgtasi su kultūrinėmis mūsų krašto vertybėmis. Tas kultūros niekinimas buvo juo skaudesnis, juo labiau bolševikų propaganda tiesiog per akis melavo apie kultūros gyvenimo skatinimą ir rėmimą.

Vis dėlto Kultūros Paminklų Apsaugos įstaigos uždaviniai ir darbai? Trumpai tariant, visų mūsų krašto kultūros paminklų apsauga ir globa. Kiek leidžia nepalankios darbu karo meto sąlygos, įstaiga stengiasi siekti šio tikslo atlikdama kartu kasdien ir paties gyvenimo iškeltus skubiausius darbus. Šiuo metu įstaiga turi meno, architektūros ir archeologijos skyrius.

Kokie yra Kultūros Paminklų Apsaugos įstaigos uždaviniai ir darbai? Trumpai tariant, visų mūsų krašto kultūros paminklų apsauga ir globa. Kiek leidžia nepalankios darbu karo meto sąlygos, įstaiga stengiasi siekti šio tikslo atlikdama kartu kasdien ir paties gyvenimo iškeltus skubiausius darbus. Šiuo metu įstaiga turi meno, architektūros ir archeologijos skyrius.

Vyriausiasis meno skyrius uždavinys sudaryti mokslinį ir sistemingą Lietuvos nekilnojamojo ir kilnojamojo kultūros paminklų sąrašą — registrą, be kurio sunku racionaliai ir planingai prižiūrėti ir globoti krašto kultūros paminklų, apsaugoti juos nuo išnykimo, nuo išvežimo i užsienį, nuo netinkamo remonto ar kitokio sužalojimo ir gadinimo. Tokia kultū-

ros paminklų inventorizacija reikalauja didelio kvalifikuotų žmonių darbo — specialiu iš meno istoriko, architekto, fotografo ir pagelbinio personalo sudarytu brigadų, kurios per eilę metų važinėtu šiuo tikslu po kraštą. Dabartinėse gyvavimo sąlygose tokiam darbu skyrus gali tik ruošti, tai jis pagal išgales ir daro. Šiuo tikslu renkama aprašomoji istorinė ir iliustracinė medžiaga, įvairios žinios ir datos apie kultūros paminklų, fotografinės nuotraukos ir kitokie atvaizdai, piešiniai, braižiniai ir t. t. Remiantis iki šiol surinkta medžiaga, sudaromas Lietuvos nekilnojamojo ir kilnojamojo kultūros paminklų, visų pirma bažnyčių ir kitų žymesnių pastatų, judomas katalogas — kartoteka, sutvarkyta, kaip ir Lietuvos dvarų kartoteka, sistemingai, imant pamatu administracinę krašto suskirstymą i apskritys ir valsčius. Sugrupuojami kultūros paminklų registracijos lapai, gauti 1940 m. iš miestų ir provincijos. Skyrius ima valstybės globon ir apsaugon pastatus ir daiktus, turinčius meno ir kultūros reikšmę ir praradusius savo savininkus ar valdytojus, pvz., daiktus, riestus išvežtųjų i Sovietų Sąjungą lietuvių, išbėgusių iš Lietuvos bolševikų ar žydų butuose. Atrenka meno ir kultūros daiktus ir iš įvairių likviduojamų įstaigų turto. Kiek leidžia dabartinės sunkios susisiekimo sąlygos, patikrina Lietuvos dvaruose 1940 m. suregistruotus meno ir kultūros daiktus, kurie dėl tinkamų susisiekimo priemonių trūkumo i Kauną šiais metais negalėjo būti suvežti.

Architektūros skyrius rūpinasi krašto pilių griuvėsių ir senų bažnyčių restauravimu, kiek tai leidžia dabartinės karinio laiko sąlygos; prižiūri nukentėjusių nuo karo pastatų remontą, daro įvairius architektūros paminklų ir remontuojamų pilių braižinius, matavimus, fotografines nuotraukas.

Archeologijos skyrius daro kasnėjumus ir matavimus įvairiuose Lietuvos piliakalniuose, kapinyuose, ima apsaugon ir globon įvairius archeologinius žmonių atsitiktinai kasant žemę aptiktus radinius; aplankomos įvairios ypač žemaičių ir Rytų Lietuvos vietos jų proistorinių paminklų apsaugos reikalui. Nemažai energijos ir laiko sugaštinama susirašinėjant su provincijos žmonėmis dėl senovės kultūros paminklų, piliakalnių, pilkapių, kapynų ir kt. apsaugos. Nors ir draudžiama juos ardyti, žmonės mažai i tai kreipia dėmesį. Senovės kultūros paminklų vietose, piliakalniuose, kapinyuose kasa duobes bulvėms, ima smėli, graužą ar kitaip juos žaloja ir naikina.

Kultūros paminklai, ludią apie tautos gyvavimą praėjusiais amžiais, yra brangūs, ir vertingas tautos turtas, kuris yra reikalingas kuo didžiausios globos ir apsaugos, kad galėtų būti išlaikytas tautai ir ateinančioms kartoms. Saugoti ir globoti tą tautos turtą, žiūrėti, kad jis nebūtų žalojamas ir naikinamas, yra kiekvieno sąmoningo piliečio pareiga. Todėl Kultūros Paminklų Apsaugos įstaiga tikisi visuomenės dėmesio ir paramos.

Roosevelto pareiškimas dėl „Pink Star“ laivo paskandinimo Pradėta kampanija neutralumo įstatymui atšaukti

VAŠINGTONAS. IX. 24. Antradienį per spaudos konferenciją prezidentas Rooseveltas buvo paklaustas dėl plaukusio su Panamos vėliava laivo „Pink Star“ nuskandinimo. Rooseveltas pareiškė, kad vyriausybė svarsto Jungtinių Valstybių prekybos laivų apginklavimo klausimą ir kad bus padaryta viskas laivams apsaugoti. Tai gali priversti prie neutralumo įstatymo pakeitimo. Iki ateinančios savaitės turės būti išspręstas klausimas, ar tas įstatymas bus atšauktas. Rooseveltas pripažino, kad laivas „Pink Star“ buvo ginkluotas viena patranka ir kad Panama apginklavusi kai kuriuos savo prekybos laivus. Toliau Rooseveltas pranešė, kad laivas „Pink Star“ plaukė lydimas Kanados apsaugos laivų. Jis plaukęs i Islandiją. Laivas buvo nuskandintas 275 mylias i šiaurės rytus nuo Farewollo iškyšulio.

Svarbiausias tikslas, pareiškė prezidentas Rooseveltas, esąs tautos gynimas. Šio tikslo negalima „narpinti smulkmenomis“, kaip pavyzdžiui klausimą, kokią vėliavą laivas turi turėti, ar klausimą, ar laivas turi būti ginkluotas patranka. Tokios smulkmenos esančios nereikšmingos, jei turima reikalo su tokia grupe, kuri nori „užviešpauti visą pasaulį“. Kongresas aiškiai pareiškęs, kad Jungtinės Valstybės turi padėti tiems, kas mėgina pasipriešinti tam norui, užvaldyti pasaulį. Jungtinės Valstybės padarys viską, kas tik galima, su-trukdyti, kad diktatoriai išgytų bazines, iš kurių jie galėtų „grasinti“ Jungtines Valstybes. Tam tikslui yra Jungtinių Valstybių kariuomenė Islandijoje ir tuo tikslu laikomi atviri jūros keliai, vedą i šią svarbią strateginiu atžvilgiu salą. Baigdamas Rooseveltas tvir-

tino, jog nėra abejojimų, kad prekybos laivai, pagal tarptautinę teisę, gali būti ginkluoti, ir kad vienintelis, kas šiuo atžvilgiu stovi skersai kelio, yra neutralumo įstatymas.

NEW YORKAS. IX. 24. Už neutralumo įstatymo atšaukimą Atlantic City pasaktyje kalboje pasisakė ir CIO profesinių organizacijų sąjungos laivyno ir laivų dirbtuvių darbininkų skyriaus pirmininkas John Greenas. Pasak Associated Press, jis pareiškė, kad sąjunga remia Roosevelto užsienių politiką ir Roosevelto bei Churchillio pareiškimą iš Atlanto vandenyno. John Greenas visiškai pritarė toms priemonėms, kurių buvo imtasi tam reikalui įgyvendinti. Pasak jo, jei neutralumo įstatymas stovys skersai kelio, tai jis turys būti pašalintas.

Bolševikai iš Krimo nori daryti antrą Petrapilį

BUKARESTAS. IX. 24. „Turint galvoje, kad frontas artėja prie Krimo“, praneša Simferopolio siųtuvas, visuose dideliuose Krimo miestuose buvo suaukti susirinkimai, kuriuose bolševikų veikėjai kvietė civilinius gyventojus su ginklu pasipriešinti vokiečių karuomenėi. Vienas bolševikų partijos sekretorius pareiškė: „Vokiečiai turi savo rankose Krimo raktą. Aš kviečiu visus šalies gynybos vadovus nesu-

mažinti Krimul gresiančio pavojaus. Daugiau dirbti, nuo daugiau ko atsisakyti ir iki mirties kovoti, tai yra vienintelis dalykas, kurį dar šandien gali padaryti Krimo gyventojai.

AMSTERDAMAS. 23 jūreiviai, išlikę gyvi iš nuskendusio laivo „Pinkstar“, kaip Reuteris praneša, atvyko i Reykjaviką, Islandijoje. KABULAS. Teherano radijo ži-

niomis, vakarykščiame parlamento posėdyje buvo balsuojama naujoji vyriausybės programa. Daugumas atstovų pasisakė dėl naujo pasiūlymo.

KOBE. Penkiasdešimt anglų ir 160 indų, gyvenusių Kobės apylinkėse, iš Jokohamos laivu „Anhui“ išplaukė i savo tėvynę. Jiems išvažiavus, Kobės srityje pasiliko dar apie 300 anglų ir indų.

Der Stadtkommissar in Kauen

Oeffentliche Bekanntmachung Nr. 28

ÜBER DIE ABLIEFERUNG VON WAFFEN UND MUNITION

Zu der Anordnung des Herrn Reichskommissars für das Ostland vom 12. September 1941 werden nachstehende Ausführungsbestimmungen erlassen:

1. Abzuliefern sind alle Schusswaffen, Handgranaten, sowie alle Hieb- und Stosswaffen, die ihrer Natur nach bestimmt sind, durch Hieb, Stoss oder Stich Verletzungen beizubringen. Abzuliefern ist ferner Munition zu Schusswaffen sowie Schießpulver, Sprengmunition und Minen jeder Art. Fertige oder vorgearbeitete wesentliche Teile von Schusswaffen oder Munition sind gleichfalls abzuliefern.
2. Unter ablieferungspflichtige Waffen und Munition fallen auch Jagd-

waffen sowie dazugehörige Munition jeder Art.

3. Die Ablieferung von Waffen und Munition hat stattzufinden in der Zeit vom 25. September 1941 bis 2. Oktober 1941.

vormittags 9—12 Uhr oder nachmittags von 15 bis 16 Uhr im Gebäude der Schutzpolizei Kauen, Gediminostr. 29 (auf dem Hofe).

4. Auf die Strafbestimmungen in der Anordnung des Herrn Reichskommissars für das Ostland wird ausdrücklich hingewiesen.

Der Stadtkommissar:
gez. CRAMER
SA-Oberführer.
Kauen, 24.9.41.

Kauno Miesto Komisarų

Skelbimas Nr. 28

GINKLAMS IR MUNICIJAI ATIDUOTI

Prie Pono Reicho Komisarų Rytų Kraštui 1941 m. rugsėjo 12 d. potvarkio leidžiami šie vykdomieji nuostatai:

1. Turi būti atiduoti visi šaunamieji ginklai, rankinės granatos, o taip pat visi duriamieji bei smogiamieji ginklai, kurie savo esme skirti daryti sužalojimus smogiant, kertant ar dūriant. Taip pat turi būti atiduota šaunamųjų ginklų municija, šaunamasis parakas, sprogdinamoji medžiaga ir viskeriopos minos. Gatavos arba nebaigtos gaminti esminės šaunamųjų ginklų ar municijos dalys taip pat turi būti atiduotos.
2. Prievolė atiduoti ginklus talko-

ma ir medžioklės ginklams ir jiems priklausomai visų rūšių municijai.

3. Ginklai ir municija turi būti atiduoti nuo 1941 m. rugsėjo 25 d. iki m. spalio 2 d.

priešpriet 9—12 val. arba popiet 15—16 val. Schutzpolizei patalpu kieme, Gedimino g. Nr. 29.

4. Išakminiai nurodoma i Pono Reicho Komisarų Rytų Kraštui potvarkyje esamus baudžiamuosius nuostatus.

Kauno Miesto Komisarų (pas.) CRAMER SA-Oberführeris
Kaunas, 1941. IX. 24.